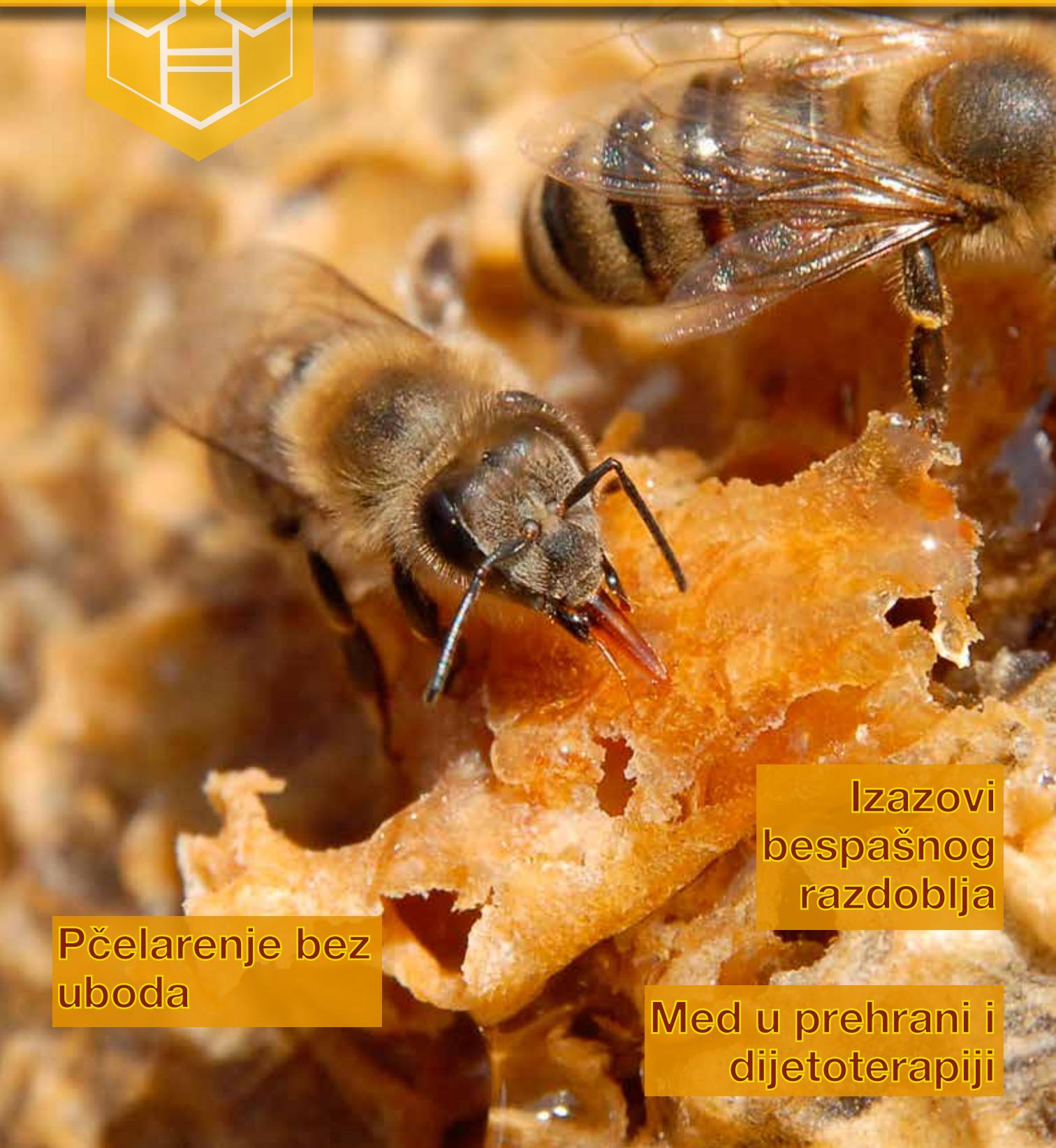

HRVATSKA PČELA

godište 129.
Zagreb, 2010.
ISSN 1330-3635

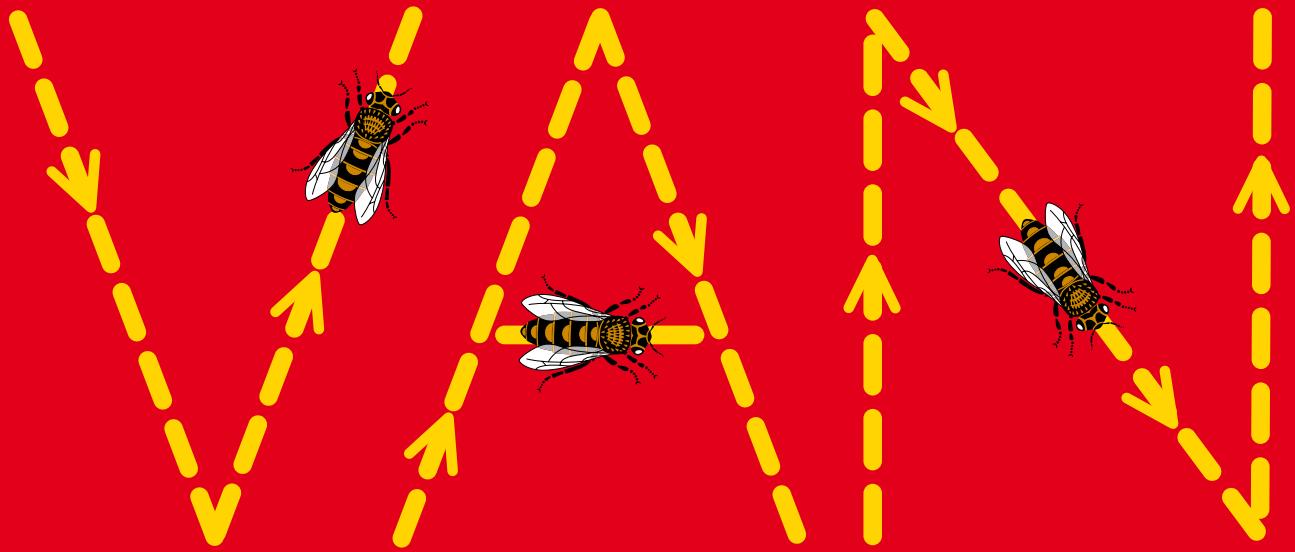
6

Pčelarenje bez
uboda

Med u prehrani i
dijetoterapiji

Izazovi
bespašnog
razdoblja

Bayvarol[®], u proljeće prvo test, potom terapija.

Prije tretiranja, potrebno je provesti dijagnostički postupak kako bi se odredio razmjer infestacije pčelinjeg legla grinjom *Varroa destructor*. Ovisno o razmjeru infestacije varoozom potrebno je tretiranje kolonija Bayvarol[®]-om u trajanju 4 do 6 tjedana sa 4 trake po košnici. Bayvarol[®] je učinkovit protiv varooze, ali istovremeno potpuno bezopasan za pčele.

stacijske pčelinjeg legla grinjom *Varroa destructor*. Ovisno o razmjeru infestacije varoozom potrebno je tretiranje kolonija Bayvarol[®]-om u trajanju 4 do 6 tjedana sa 4 trake po košnici. Bayvarol[®] je učinkovit protiv varooze, ali istovremeno potpuno bezopasan za pčele.

Bayvarol[®] trake

Za suzbijanje varooze.

Sastav - Flumetrin 3.6 mg, PVC traka do 6.61 g, 4.23 mg 85% flumetrina = 3.6 mg 100% flumetrina. **Indikacije** - Dijagnoza i liječenje varooze pčela. **Kontraindikacije** - Lijek se ne smije primjenjivati u vrijeme unosa nektara u košnicu. Bayvarol[®] vrpcu ne smije se primjenjivati istovremeno s drugim lijekovima za suzbijanje nozemoze ili varooze. **Napomene i mjere opreza** - U osjetljivih osoba flumetrin može uzrokovati alergijske reakcije na koži, zato u radu s pripravkom Bayvarol[®] treba upotrebljavati zaštitne rukavice. U slučaju dodira s trakama ruke treba temeljito oprati vodom i sapunom. Pri rukovanju vrpcom zaborljeno je jesti, pitи i pušiti, a pripravak se ne smije pohraniti na mjestima gdje se drži hrana i piće. **Karenčija** - Ako se Bayvarol[®] vrpcе primjenjuju u skladu s uputom nema ograničenja u uporabi meda za ishranu ljudi. **Med:** 0 dana. **Način izdavanja** - Izdaje se na veterinarski recept. **Proizvodač** - Bayer HealthCare AG, Leverkusen, Njemačka. **Zastupnik** - Bayer d.o.o., Zagreb, Hrvatska, R. Čimermana 64 a, tel. 6599 935; fax: 6599 902, e-mail: andrej.dean@bayerhealthcare.com

Bayer HealthCare
Animal Health

Potražite u svim boljim veterinarskim ljekarnama!

HRVATSKA PČELA

GODIŠTE / YEAR 129

BROJ / NUMBER 6

LIPANJ / JUNE 2010.

U ovom broju / In this issue

- 182. Aktualnosti / Actualities
- 188. Kolumna / Column
- 189. Tehnologija pčelarenja / Beekeeping technology
- 189. Pčelarski radovi u lipnju / June activities on apiary
Petar Trogrić
- 191. Izazovi bespašnog razdoblja I. dio /
Challanges of pastureless period - Part I
Rodoljub Živadinović
- 194. Može li se pčelariti bez uboda pčela? / Beekeeping without stings?
Ivan Eberhart
- 196. Pčelinja zajednica i lažna matica / Bee colony and laying worker
Josip Križ
- 198. Ekološko pčelarenje
- 199. Apiterapija / Apitherapy
- 202. Zanimljivosti / Interesting matters
- 208. Reportaže / Reports
- 211. Medonosno bilje / The bee pasture
- 212. Dopisi / Letters
- 214. Najave / Announcements
- 215. Oglasni / Advertisements

ČASOPIS
HRVATSKOG
PČELARSKOG
SAVEZA
Stručni časopis
"Hrvatska pčela"
osnovalo je Hrvatsko-slavonsko
pčelarsko društvo
u Osijeku 1881.
godine, te je u po-
četku tiskan kao
"Slavonska pčela",
zatim kao "Hrvatska pčela" i "Pčela". To je jedan od
najstarijih pčelarskih časopisa u
svijetu.

SLIKA S NASLOVNICE:

PČELA
FOTO: G. RAPAIĆ

NAKLADNIK
Hrvatski pčelarski savez
Pavla Hatza 5.
10000 ZAGREB
Telefoni:
urednik - 01/48-19-536,
099/481-95-39
Vesna Filmar, administracija
01/48-11-327,
099/481-95-37
Tomislav Gerić, tajnik

01/48-11-325,
099/481-95-38
Martin Kranjec, predsjednik -
099/481-95-36
Ivana Berg-Divald, dipl. novinar
099/481-95-35
Fax: 01/48-52-543
E-mail: pcelarski-savez@zg.hrnet.hr
www.pcela.hr
ŽR: 2484008-1100687902

IZDAVAČKI SAVJET
Predsjednik Savjeta:
Zlatko Tomljanović,
dr. vet. med.
ČLANOVI:
mr. sc. Marijan Katalenić
prof. dr. Nada Vahčić
mr. sc. Dražen Lušić
mr. sc. Nenad Stržak
dr. sc. Dragan Bubalo

Stjepan Žganjer
Ivana Tlak Gajger, dr. vet.
med.
UREDNIŠTVO:
dr. sc. Zlatko Puškadija
mr. sc. Đurđica Sumrak
dr. sc. Ljerka Žeba
mr. sc. Jasminka Papić
Saša Petrić, ing. polj.

Boris Bučar, dipl. ing.
UREDNIK
Vedran Lesjak, dipl.ing.agr.
LEKTORICA
Ivana Berg-Divald, dipl.
novinar
GRAFIČKO OBLIKOVANJE
StudioQ

Zapisnik sa sjednice Upravnog i Nadzornog odbora HPS-a

Zapisnik sa sjednice konstituirajuće sjednice UO i NO te Časnog suda Hrvatskog pčelarskog saveza, održane dana 29. travnja 2010. godine, s početkom u 11 sati, u prostorijama HPS-a, Ulica Pavla Hatza 5/III, 10000 Zagreb.

Prisutni članovi UO HPS-a: Dario Frangen, Dragutin Jurica, Krešo Piljak, Martin Kranjec, Vladimir Bilek, Damir Zanoškar, Branko Tomšić, Vinko Saleta, Branko Brkić, Neven Čemeljić, Zvonimir Pajnić, Branko Slavica, Kristijan Dubravac, Petar Trogrlić, Arduino Bubola, Ivica Kuliš, Ana Kostanjevečki.

Opravdano odsutni: Slobodan Nišević, Ivica Movre, Berislav Atalić, te predstavnik Međimurske županije.

Nadzorni odbor: Brijčak Stjepan, Josip Krž, Ankica Dušević. Časni sud: Darko Vančaš, Ivan Puškarić, Marijan Hajak.

Sjednicu je otvorio predsjednik Hrvatskog pčelarskog saveza g. Martin Kranjec, te je pozdravio sve naznačne, zaželio im dobrodošlicu i puno uspjeha u radu.

Nakon dobrodošlice krenulo se sa radom.

Predsjednik HPS-a predložio je slijedeći:

Dnevni red:

1. Konstituiranje Upravnog odbora, Nadzornog odbora i Časnog suda HPS-a.
2. Prihvatanje zapisnika sa sjednice UO i NO (sa posljednje tri sjednice koji zbog objektivnih razloga nisu bili usvojeni).
3. Donošenje odluke o osnivanju odbora i imenovanje članova istog u povodu obilježavanja 130. godišnjice kontinuiranog izlaženja časopisa „Hrvatska pčela“.
4. Donošenje odluke HPS-a o izradi Programa za potpore u pčelarstvu od 2011. na dalje.
5. Donošenje odluke HPS-a o imenovanju stručnog vijeća Pčelarske škole Zagreb.
6. Donošenje odluke o pistupanju provedbe III. faze Katastra pčelinje paše.
7. Razno- pitanja i odgovori.

Dnevni red dan je na usvajanje.

S obzirom na to da nije bilo dodatnih prijedloga dnevni red je jednoglasno usvojen.

Ad 1) Konstituiranje UO, NO i Časnog suda HPS-a.

Predsjednik HPS-a, g. Martin Kranjec kratko se osvrnuo na proteklu Skupštinu HPS-a na kojoj su potvrđena tijela Skupštine, te potvrđena imenovanja članova u Upravni odbor, Nadzorni odbor i Časni sud. Upoznao je prisutne s načinom rada na sjednicama, te načinom donošenja odluka.

Nakon toga i protokolarno je završeno konstituiranje navedenih tijela, te će se članovi NO i Časnog suda u tijeku sjednice povući i donijeti odluke o imenovanju predsjednika svojih tijela. Nakon toga prelazi se na slijedeću točku dnevnog reda.

Ad 2) Prihvatanje zapisnika sa sjednica UO i NO HPS-a sa posljednje tri sjednice.

Uvodnim obrazloženjem predsjednik HPS-a, g. Martin Kranjec podsjetio je prisutne na okolnosti koje su bile razlog da se do sada nije moglo pristupiti usvajanju zapisnika sa posljednje tri sjednice. Kako su svi upoznati s razlozima koji su onemogućili usvajanje navedenih zapisnika, te kako nije bilo dodatnih pitanja po navedenom, ova točka dnevnog reda dana je na usvajanje.

Zaključak: Jednoglasno se usvajaju zapisnici sa posljednje tri sjednice UO i NO HPS-a.

Ad 3) Donošenje odluke o osnivanju odbora i imenovanju članova istog u povodu obilježavanja 130. godišnjice kontinuiranog izlaženja časopisa „Hrvatska pčela“.

Martin Kranjec se osvrnuo na navedenu točku dnevnog reda kratkim obrazloženjem, te podsjetio prisutne kako su u ranim materijalima dobili i obrazloženja te točke, ujedno s prijedlogom članova navedenog odbora. Istaknuo je važnost i nužnost da se ta uistinu vrlo značajna obljetnica mora adekvatno obilježiti jer zasluguje punu pažnju svih pčelara u RH, a i šireg je značenja za čitavu zemlju.

Nakon kratkog uvodnog obrazloženja otvorena je rasprava. U uistinu konstruktivnoj raspravi sa svojim razmatranjima i mišljenjima sudjelovali su :

Zvonimir Pajnić istakuno je značaj obilježavanja 130. obljetnice kontinuiranog izlaženja časopisa „Hrvatska pčela“, te je istaknuo da je Osijek grad u kojem je časopis ugledao svjetlo dana, te shodno tome i mjesto gdje se ta manifestacija treba održati.

Branko Brkić istaknuo je potrebitost da Odbor treba dati adekvatan program i smjernice u kojem pravcu i na koji način se navedena manifestacija treba održati.

Josip Krž u svojem izlaganju podržao je g. Z. Pajnića, te smatra da je predloženi sastav odbora kvalitetan, a ukoliko se ukaže potreba isti se može još nadopuniti sa drugim članovima. Kako nije bilo više dodatnih prijedloga, predsjednik HPS-a daje ovu točku na glasovanje.

Zaključak: Jednoglasno se donosi odluka o osnivanju Odbora i imenovanju članova istog, a u povodu obilježavanja 130. godišnjice kontinuiranog izlaženja časopisa „Hrvatska pčela“, te se u Odbor imenuju slijedeći članovi: Martin Kranjec – predsjednik HPS-a, Zlatko Tomljanović – predsjednik Izdavačkog savjeta Hrvatska pčela, Đurđica Sumrak – član Izdavačkog savjeta, Nenad Strizak – član Izdavačkog savjeta, Vedran Lesjak – urednik Hrvatske pčele, Zvonimir Pajnić, Mario Fišer, Damir Škrlec, Tomislav Gerić – tajnik HPS-a.

Ad 4) Donošenje odluke HPS-a o izradi Programa za potpore u pčelarstvu od 2011. g. na dalje.
Kratko obrazloženje daje predsjednik HPS-a g. Martin

Kranjec, te podsjeća prisutne kako su u radnim materijalima dobili obrazloženje ove točke, no zbog zapisnika daje kratke crte, te navodi kako je 2011. označena kao godina prekretnica u sustavu potpora u poljoprivredi, te kako pčelarstvo više neće biti poticano direktno kao do sada. Od 2011. godine primjenjivat će se model potpora koje vladaju u EU, odnosno putem izrade programa i programskih izvedbenih mjeru tih programa. Upravo zbog toga HPS je u obvezi izraditi Program za potpore u pčelarstvu, a prvi korak je izrada „omotnice“ temeljem koje će se izraditi izvedbene programske mjere. Upoznaje prisutne da su u međuvremenu, odnosno do održavanja ove sjednice, potpredsjednik HPS-a g. Vladimir Bilek, predsjednik HPS-a i tajnik HPS-a na radnom saštanku u Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, sa državnim tajnikom g. Stjepanom Mikolčićem i njegovim suradnicima dogovorili okvirnu "omotnicu", koja je na bazi dosadašnjih davanja za potpore u pčelarstvu. Temeljem toga pristupit će se u suradnji sa MPRiRR-om izradi Programa, te sukladno područjima koje EU potiče u pčelarstvu treba strogo definirati i odrediti ciljeve Programa.

Nakon kratkog uvodnog obrazloženja otvorena je rasprava. U konstruktivnoj raspravi sudjelovali su:

Gospodin Damir Zanoškar upitao je tko je nadležan za pisanje programa.

Na to pitanje odgovorio je gospodin Martin Kranjec, te napominje da je HPS nadležan za izradu programa u suradnji sa MPRiRR-om.

Gospodin Branko Tomšić napomenuo je da je razumljivo da članovi HPS-a imaju određene benefite, ali da opasnost prijeti od onih koji nisu u članstvu Saveza, a to će se reflektirati u sustavu lječenja pčela.

Gospodin Martin Kranjec na tu je konstataciju kazao da opasnost postoji, ali da svi moraju na svojim županijama raditi na tome da se što više novih pčelara učlani u HPS, da ih se educira i ukazuje da činjenicu da samo kao članovi HPS-a mogu sudjelovati u novom sustavu potpora koje će od 2011. godine egzistirati. Oni koji neće biti članovi HPS-a neće moći očekivati niti potpore od strane države. S tim problemom su bili suočeni u Sloveniji, ali nakon kratkog vremena pčelari u Sloveniji shvatili su da samo putem Saveza mogu očekivati i ostvariti potpore, pa je realno očekivati da će i naši pčelari to shvatiti na vrijeme i okrenuti se prema Savezu.

Gospodin Dario Frangen istaknuo je da bojazan koju je izrazio g. Branko Tomšić postoji, ali da je na nama svima da taj problem programski riješimo što bolje, te ako je HPS relevantan partner prema MPRiRR-u, onda je za očekivati da se ide u tom smjeru i izradi Programa mjera koje će osigurati boljšak pčelarima.

Gospodin Martin Kranjec napomenuo je da nam je svima zadatak da se približimo populaciji pčelara koji nisu članovi niti udruženi niti Saveza te da u kontinuiranom radu s njima približimo im mogućnosti koje učlanjenjem u HPS mogu ostvariti u pogledu potpora.

Gospodin Vladimir Bilek osvrnuo se na činjenicu da nam je neophodno da HPS izradi provediv i adekvatan Program, te da je HPS jedini koji prema normativima EU

može biti nositelj izrade programa jer objedinjava više od 50% populacije pčelara u RH, a to je osnovni uvjet prema standardima EU da se odredi za nositelja izrade Programa.

Gospodin Zvonimir Pajnić napomenuo je da ukoliko se to može ostvariti, u Program treba unijeti orientaciju na očuvanje pašnih resursa te mogućnosti da se medonosne biljke zasade na što većem teritoriju RH, a to je jedna od mjeru koje prema njegovom saznanju EU i potiče i financira.

Gospodin Martin Kranjec napomenuo je da Izvedbeni programi koji slijede nakon izrade Programa predstavljaju još složeniji posao, rade se na bazi trogodišnje provedbe, te se ne smije iskakati izvan okvira koje određuje EU. Za svaku godinu rade se izvedbeni programi.

Gospodin Branko Slavica smatra da je za očekivati da će biti problema, no svima nama mora biti opredjeljenje da se Program što kvalitetnije izradi.

Gospodin Dragutin Jureša podržava izradu Programa i programskih mjer i smatra da se ne treba bojati jer pčelari će se sami učlanjavati u HPS kada uvide da je to jedini put ka ostvarenju prava i mogućnosti za potpore. Nešto slično, ali na županijskoj razini bilo je i u Krapinsko-zagorskoj županiji u provedbi potpora na razini županije, ali su pčelari vrlo brzo shvatili bit.

Gospodin Ivica Kuliš smatra da Program treba podržati svim snagama i da se ne treba gubiti snaga na nečlanove HPS-a, te ističe kako na njegovom području nema nikoga koji nije član HPS-a i to mora biti usmjereno svima, a samo kvalitetnim radom s ljudima postiže se i efekt na terenu.

Gospodin Arduino Bubola smatra da je vrlo bitno pitanje zainteresirati mlade, pogotovo djecu u školama osnivanjem pčelarskih zadruga u školama, jačati rad s mladima jer je tu budućnost.

Nakon rasprave prijedlog je dan na glasovanje.

Zaključak: Jednoglasno se prihvata odluka da se ide u izradu Programa potpora za pčelarstvo za razdoblje 2011/2013.

Ad 5) Donošenje odluke o imenovanju stručnog vijeća pčelarske škole Zagreb.

Uvodno obrazloženje daje predsjednik Martin Kranjec, te daje kronologiju događanja oko i u svezi pčelarske škole, te ističe potrebu da se ovaj problem dovede do kraja, a to je pitanje koje postavljaju mnogi pčelari diljem zemlje.

Dopunu u vezi ove točke daje i tajnik HPS-a, te ističe kako je Trgovački sud u Zagrebu uputio zahtjev da se u vezi razrješenja navedene situacije u određenom roku u predmetnom zahtjevu, moraju ispuniti određeni zahtjevi sukladno propisima. Kako je osnivač Pčelarske škole Zagreb HPS, mora se dostaviti i dokumentacija koja je temeljem Zakona u javnim ustanovama neophodna da se provedu zakonom propisani postupci.

HPS je sukladno tome u radnim materijalima i u obrazloženju ove točke dao i prijedlog imenovanja stručnog tijela imenovanog od strane osnivača, odnosno HPS-a.

Nakon toga otvorena je rasprava:
Gospodin Ivica Kuliš složio se s prijedlogom koji je dan pod ovom točkom dnevnog reda.

Gospodin Martin Kranjec izrazio je žaljenje da se ova točka uopće mora razmatrati, odnosno to pitanje, ali ono što se mora, mora se i adekvatno odraditi.

Pitanje škole bit će usmjereno prema Hrvatskom pčelarskom centru i u sklopu tog centra i ova škola će ostvariti punu afirmaciju.

Gospodin Branko Slavica podržava prijedlog koji je dan u materijalima sjednice.

Gospodin Martin Kranjec konstatira da je ovo pravno pitanje i da treba udovoljiti zahtjevu Trgovačkog suda, te da HPS kao osnivač mora u tom smjeru i adekvatno reagirati i donijeti traženu odluku.

U raspravi su još sudjelovali g. Dario Frangen, g. Vinko Saleta, g. Petar Trogrlić te svojim razmišljanjima, koji su išli u pravcu potvrde prijedloga iz radnog materijala sjednice, konstruktivno pridonijeli raspravi.

Nakon toga ova točka je dana na glasovanje.

Zaključak: Jednoglasno se donosi odluka o imenovanju stručnog vijeća pčelarske škole Zagreb, te se imenuju slijedeći: Martin Kranjec – predsjednik HPS-a, Zlatko Tomljanović, dr. vet. med. – predsjednik Stručnog vijeća, mr. sc. Nenad Strižak.

Ad 6) Donošenje odluke o pristupanju provedbe III. faze Katastra pčelinje paše.

Kratko obrazloženje ove točke daje predsjednik HPS-a, te s obzirom na to da su u radnim materijalima dobivena obrazloženja ove točke dnevnog reda, nakratko se osvrće na sve do sada odrađene aktivnosti u pogledu Katastra pčelinje paše, njegovu provedbu na terenu po fazama, sukladno namjenskim sredstvima dobivenim od strane resornog ministarstva.

Katastar je završen u 90 postotnom obimu, te i ovim putem ističe potrebu da svi oni koji još nisu dostavili podatke u HPS to učine hitno da se završi i kompletira evidencija pčelara i pčelinjaka. Napomenuo je sve do sada odrađene aktivnosti koje je prema Ugovoru izvršio Botanički zavod, a izvještaji o tome su u privitku radnog materijala. Naredna faza koja je za provesti je monitoring medenja te određivanje boniteta paša. Shodno tome HPS je dao prijedlog da se za potrebe monitoringa medenja, namjenskim sredstvima od strane resornog ministarstva osigura za svaku pojedinu županiju elektronska vaga, sukladno specifikaciji koja je dana u radnim materijalima. Da bi se odradio taj dio posla svaka županija mora odrediti povjerenika, dostaviti njegove osobne podatke te broj mobilnog uređaja, te vrstu pčelinje paše. Navedene podatke dostaviti u HPS i to vrlo hitno. HPS će voditi objedinjenu evidenciju monitoringa medenja po svim županijama, temeljem adekvatnog PC programa, a sukladno prema ponudi koju je dala tvrtka „Gorski“ d.o.o.

Otvorena je rasprava. U raspravi su sudjelovali:

Gospodin Damir Zanoškar upoznaje prisutne sa karakteristikama ponude tvrtke Gorski d.o.o. te sa svime što ponuda za elektronske vase sadrži.

Gospodin Dario Frangen smatra da u ponudi treba ukalikulirati i solarni panel.

Gospodin Damir Zanoškar u ime tvrtke „Gorski“ daje obvezu da će se solarni panel dobiti gratis, uz sve navedeno u ponudi.

Gospodin Arduino Bubola upitao je u kojem području se može koristiti ta elektronska vaga koja će biti usmjerena na županiju.

Gospodin Martin Kranjec istaknuo je činjenicu da se navedena elektronska vaga može koristiti samo na području županije koja je zaduži.

Gospodin Vinko Saleta upitao je za mogućnost odgode davanja mišljenja u svezi ove točke dnevnog reda, dok se za područje Požeške županije ne konkretizira upotreba elektronskih vaga koje Požeška županija ima temeljem jednog drugog projekta.

Gospodin Martin Kranjec istaknuo je da je ovaj projekt od strane HPS-a, te da projekt što spominje g. Vinko Saleta nema nikakve veze s ovim, iako svi znaju o kojem se projektu radi, tako da se obzirom na kratkoču vremena danas mora donijeti adekvatna odluka.

Gospodin Zvonimir Pajnić pohvalio je ovu akciju, te se interesira postoji li mogućnost nabave još vase od strane županije.

Gospodin Damir Zanoškar izrazio je potvrdu takvog zahtjeva.

Gospodin Kristijan Dubravac dao je prijedlog da se vase postave na mjesto očekivanih paša.

Gospodin Dario Frangen istaknuo je činjenicu da su se udruge zagrebačke županije već dogovorile i istaknule povjerenika gdje će vase biti postavljena.

Gospodin Ivica Kuliš smatra da se elektronska vaga za područje Dubrovačke županije treba postaviti na Pelješac.

Gospodin Martin Kranjec istaknuo je da mjesto postavljanja elektronske vase određuje svaka županija za sebe. Nakon toga ova točka daje se na glasovanje.

Zaključak: Jednoglasno se prihvata ponuda tvrtke Gorski d.o.o., te se odobrava plaćanje avansa od 60 posto ukupne cijene ponude, krajnji rok ispostave vase iz ponude je 30. lipanj 2010. godine, na adresu krajnjeg korisnika, odnosno povjerenika određenog i imenovanog za svaku pojedinu županiju.

Ad7). Razno – pitanja i odgovori

Gospodin Vladimir Bilek daje kratke upute za korištenje vaučera, te smjernice na koji način će se vaučeri moći koristiti, te ističe činjenicu da se za sve korake u tome slijedu prate stranice HPS-a gdje će biti objavljene sve informacije bitne za to pitanje.

U međuvremenu su članovi NO i Časnog suda napustili mjesto održavanja sjednice kako bi mogli izabrati i imenovati predsjednike.

Gospodin Zvonimir Pajnić istaknuo je da je Evidencija pčelara i pčelinjaka uistinu veliki potez, ali da sada problem postaju ljudi koji zloupotrebljavaju takva stечena znanja.

Gospodin Martin Kranjec ističe da problemi na terenu postoje pogotovo kod seljenja pčela, te da s terena dolaze informacije da pojedini povjerenici zlorabe svoj status povjerenika, pa čak i udruge koje nastoje zatvoriti svoja područja i čuvati ih kao svoja autonomna, što je protivno Pravilniku o držanju pčela i katastru pčelinje paše jer je njegovim odredbama određena dostupnost svih paša svim zainteresiranim pčelarima. Pravilnikom je određeno da je raspolažanje pašama u nadležnosti pčelarskih udruga, ali putem HPS-a, te se ne smije dogoditi da se pašna područja zatvaraju.

U raspravi je sudjelovao g. Branko Tomšić koji se osvr-

nuo na plavi dizel i momenat njegovog korištenja, te-meljem upisa u knjižicu vozila prilikom registracije istog za pčelarske potrebe – prijevoz pčela. Upitno je koji je termin povoljniji za pčelare.

Sa kratkog zasjedanja vratili su se članovi NO i Časnog suda te dostavili u zapisnik slijedeće: Za predsjednika Nadzornog odbora HPS-a izabran je gospodin Stjepan Brijačak, a za predsjednika Časnog suda izabran je gospodin Marijan Hajak.

Sjednica je snimljena za potrebe zapisnika.

Nakon toga sjednica je završila s radom u 13 sati i 30 minuta.

Zapisnik sačinio:
Tajnik HPS-a
Tomislav Geric v.r.

AKTUALNOSTI

Radni sastanak na Žumberku

Intenzivan rad na provođenju aktivnosti u sklopu realizacije *IPA programa* – prema natječaju Ministarstva regionalnog razvoja, pod nazivom *Hrvatski pčelarski centar „Mrzlo polje-Žumberak“*, svoj nastavak doživio je na radnom sastanku na samom mjestu lokacije budućeg centra, u petak 30. travnja 2010.

Radnom sastanku nazočili su ispred Hrvatskog pčelarskog centra njegov v.d. ravnatelj prof. dr. Zdravko Petrinec, dr. sc. Ivana Tlak Gajger, predstavnici Agencije za savjetovanje, gospoda - Andrija Vranić sa suradnjicom g. Vojkovićem, predstavnici Sveučilišta u Zagre-

bu gđa. Silvana Ćubrić, načelnik općine Žumberak g. Zdenko Šiljak, predstavnik Parka prirode Žumberak g. Gregorić, te za HPS tajnik Tomislav Geric.

Na radnom sastanku razmatrani su pojedini procesi u samom razvoju projekta, te se razgovaralo o mogućnostima svakog pojedinog čimbenika unutar projekta, a također su dogovarane daljnje aktivnosti usmjerene na realizaciju navedenog.

Dogovoren je i slijedeći korak, a to je sastanak u Sloveniji sa predstvincima Čebelarske zveze, te ostalim interesentima u navedenom projektu.

AKTUALNOSTI

ČZS partner u IPA-projektu Hrvatskog pčelarskog centra

Usjetištu Čebelarske zveze Slovenije, 11. travnja 2010. održao se radni sastanak povodom izrade programa Hrvatskog pčelarskog centra kroz fondove EU, konkretnije IPA-a programa, a temeljem natječaja Ministarstva za regionalni razvoj RH za prekograničnu suradnju.

Tijekom uistinu konstruktivnog razgovora Čebelarska zveza Slovenije prihvatala je sudjelovanje u navedenom projektu, i to kao partner.

Nastavak razgovora po aktivnostima programa nastaviti će se i naredni tjedan, konkretnije dana 18. svibnja 2010. u Novom Mestu (Slovenija), kada će

se priključiti i slijedeći potencijalni partneri i suradnici iz Slovenije, kako bi cjelokupni projekt dobio svoju fisionomiju u punom obliku.

Radnom sastanku prisustvovali su sa strane Hrvatskog pčelarskog centra njegov v.d. ravnatelj prof. dr. Zdravko Petrinec, ispred Sveučilišta u Zagrebu gđa. Silvana Ćubrić, ispred Agencije za savjetovanja g. Mladen Vojković, ispred Općine Žumberak njezin načelnik g. Zdenko Šiljak, te ispred Hrvatskog pčelarskog saveza predsjednik g. Martin Kranjec, te tajnik Tomislav Geric. Čebelarsku zvezu Slovenije predstavljali su njezin predsjednik g. Boštjan Noč i tajnik g. Anton Tomec.

Tomislav Gerić

Konstruktivno prema zadanom cilju

U sklopu najavljenih aktivnosti u Novom Mestu (Slovenija) 18. svibnja održan je radni sastanak temeljen na natječaju Ministarstva regionalnog razvoja RH – prekogranična suradnja, u okviru IPA-programa Europske Unije.

Cilj ovog radnog sastanka bio je upoznati potencijalne partnere iz regije Republike Slovenije, koja graniči sa područjem Žumberka na hrvatskoj strani, sa cijekupnim projektom te svim segmentima nužnim za realizaciju istog.

U konstruktivnoj raspravi sudjelovali su predstavnici Općine Metlika, regionalni savez pčelara Bela Krajna, Pčelarsko društvo „Peta i Pavla“, Pčelarsko društvo iz Šentermeja, predstavnici Kmetijske škole - Grm iz Novog Mesta, naravno i predsjednik i tajnik Čebelarske zveze Slovenije, gospoda Boštjan Noč te Anton Tomec.

Iako zbog spriječenosti ravnatelj Kmetijske škole - Grm g. Horvat i načelnik općine Šenterje nisu bili u mogućnosti prisustvovati, na radnom sastanku su kolege iz Slovenije dogovorili protokol da se do kraja ovog tjedna

u Čebelarsku zvezu Slovenije dostave od potencijalnih partnera njihova mišljenja, te da se nakon toga odredi i koordinator aktivnosti partnera sa slovenske strane, te tako objedinjeni podaci usmjere prema hrvatskoj strani. Sastanku sa hrvatske strane prisustvovali su načelnik općine Žumberak g. Zdenko Šiljak, predstavnik Agencije za savjetovanja zaduženoj za izradu programa g. Andrija Vranić, te ispred Hrvatskog pčelarskog saveza tajnik Tomislav Gerić.

Zaključak sastanka je vrlo pozitivan, te sve daljnje akcije koje zahtijeva realizacija Hrvatskog pčelarskog centra kroz aplikaciju IPA-programa, samim saznanjem da imaju pozitivan odjek i u Sloveniji, daju nam za pravo da je moguće ovaj projekt kvalitetno objediti na obostrano zadovoljstvo partnera iz Hrvatske i Slovenije, te na taj način i za očekivati je da će isti biti i prihvaćen od strane nadležne Komisije IPA- programa.

Aktivnosti se nastavljaju, i to ubrzanim tempom, jer su rokovi za predaju aplikacije po natječaju vrlo kratki, te se praktički svakodnevno održavaju radni sastanci po istoj svrsi.

Tomislav Gerić

Radni sastanak na Sveučilištu

Slijedom najavljenih aktivnosti, 19. svibnja 2010. u prostorijama Sveučilišta u Zagrebu, održan je radni sastanak svih aktera sa hrvatske strane u projektu „Mrzlo polje-Žumberak“ - Hrvatski pčelarski centar.

Tako su sastanku nazočili ispred Sveučilišta u Zagrebu prorektor prof. Bojan Baletić, gđa. Silvana Čubrić, v.d. ravnatelj Hrvatskog pčelarskog centra prof. Zdravko Petrinec, načelnik općine Žumberak g. Zdenko Šiljak, predstavnici Agencije – Kabiri savjetovanja g. Andrija Vranić, g. Mladen Vojković, te ispred HPS-a tajnik Tomislav Gerić.

Na sastanku su razmatrane sve do sada poduzete ak-

tivnosti koje vode prema aplikaciji natječaja za prekograničnu suradnju temeljem IPA-programa EU, te nastavno na to i pitanja koja su svim akterima u ovom iznimno kompleksnom i obimnom projektu od vrlo velikog značenja. Naravno, aktualizirana su pitanja uloge svakog pojedinog aktera, te su se nastojala razriješiti sva eventualno nerazumljiva pitanja.

Od vrlo velikog značaja je informacija koja se očekuje od strane kolega sa slovenske strane jer tek nakon što saznamo konkretne partnere s njihove strane možemo raditi na kompletiranju natječajne dokumentacije, koja je iznimno obimna, tako da je za očekivati još niz intenzivnih sastanaka obiju strana.

Tomislav Gerić

Potvrđena pravovaljanost skupštine HPS-a

Ured za opću Upravu grada Zagreba, svojim Rješenjem pod brojem: Klase: UP/I-230-02/2010-02/606; URBR: 251-07-02/1-10-2 od 11. svibnja 2010. godine, potvrdio je pravovaljanost Skupštine Hrvatskog pčelarskog saveza održane dana 27. 03. 2010. godine, te sukladno tome i potvrdio zakonitost izbora svih tijela Skupštine, kao i izabranih i imenovanih članova tih pojedinih tijela, te

od strane Skupštine potvrđenih njihovih imenovanja. Sukladno tome rješenju, a isti je temeljen na Zakonu o udružama, time je dana pravovaljanost za rad novozabranim tijelima Hrvatskog pčelarskog saveza.

Predmetno Rješenje Ureda za opću upravu grada Zagreba možete pogledati na našoj internet stranici www.pcela.hr

Tomislav Gerić

Radni sastanak kod Načelnika stočarske inspekcije MPRiRR-a

U prostorijama Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja 27. travnja održao se radni sastanak kojem je nazičio Načelnik odjela stočarske inspekcije Vladimir Tretinjak, te predstavnici HPS-a - predsjednik Martin Kranjec i tajnik Tomislav Gerić. Tema radnog sastanka bila je problematika nastala uslijed neadekvatne primjene odredbi *Pravilnika o držanju pčela i katastru pčelinje paše*, poglavito u primjeni samog „katastra“, te pokušaja pojedinaca da svojataju određena područja kao svoja.

Naglašeno je da su svi obvezni pridržavati se odredbi navedenog Pravilnika, te da svi povjerenici moraju odradivati svoje zadatke sukladno odredbama istog, a da će nadležni inspektorat na terenu kontrolirati primjenu Pravilnika.

Postojeći broj povjerenika određen je sukladno mjerama i prvotnim naputcima iz resornog Ministarstva, te do daljnog nema povećanja broja povjerenika na terenu jer njihovo je imenovanje u nadležnosti HPS-a sukladno napucima i visini sredstava stroge namjene od strane resornog Ministarstva.

Tomislav Gerić

AKTUALNOSTI

Nastavak aktivnosti akreditiranja

Na sastanku 27. travnja u Upravi za kontrolu kvalitete hrane – Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, predstavnici Hrvatskog pčelarskog centra prof. dr. Nada Vahčić i prof. dr. Zdravko Petrinec, te ispred HPS-a tajnik Tomislav Gerić, na radnom sastanku s načelnicom Odjela za sigurnost i kontrolu kvalitete hrane Editom Volar Pantić, dipl. ing. preh. tehnologije razmatrali su problematiku osnivanja i akreditiranja certifikacijske kuće.

Navedene aktivnosti neophodne su iz razloga što Elaborat zemljopisne zaštite medova RH na nacionalnoj razini, što ga je izradio HPS, mora u dalnjem postupku proći i certifikaciju resornog Ministarstva, te shodno tome i akreditaciju.

Slijedom naputaka koje je prezentirala gđa. Edita Volar Pantić, slijedeći korak je usmjerjen na Hrvatsku akreditacijsku agenciju i aktivnosti koje će uslijediti nakon radnog sastanka u navedenoj agenciji.

CIJENE MEDA U EUROPI (cijene su izražene u kunama)						
	NJEMAČKA					
	BAGREM	JELA	CVJETNI	SUNCOKRET	REPICA	ŠUMSKI
OTKUPNA CIJENA - NJEMAČKI MED (bačve 300 kg)		58-65	22-29		20-27,5	33-40
OTKUPNA CIJENA - EUROPSKI MED (bačve 300 kg)	25-33	54-62	15-20	40-43,5	25-29	15-20
CIJENA U SUPERMARKETU (1 kg)	oko 30					
CIJENA KOD PČELARA (1 kg)	45 -145					
BIO MED	skuplji nego običan med					
ŠVICARSKA						
OTKUPNA CIJENA - S OZNAKOM KVALITETE	89					
OTKUPNA CIJENA - BEZ OZNAKE KVALITETE	79					
CIJENA U TRGOVINI - S OZNAKOM KVALITETE	103					
CIJENA KOD PČELARA - S OZNAKOM KVALITETE	118					

NAPOMENA: KOREKCIJA CIJENA MEDA U HRVATSKOJ SLIJEDI NAKON VRCANJA BAGREMA

mr. sc. Nenad Stržak,
pčelar - 40 godina aktiv-
nog članstva u HPS-u

Zašto ne i košnice?

Već i vrapci znaju da je konцепција razvoja hrvatske države usmjerena na trgovinu i pružanje usluga, uz izrazito mačehinski odnos prema proizvodnji, doživjela krah. Početkom devedesetih godina dovoljno je bilo pokazati tko je „socijalistički mastodont“ i politička hajka uništavanja proizvodnje je otpočela. Kako su „mastodonti“ radi svoje veličine zauzimali popriličan kompleks najčešće atraktivnog zemljišta, eto sjajne prilike za „dobar posao“.

Što sada proizvoditi i gdje, a da bude jeftino, kvalitetno i izvozno orijentirano. Puno toga što smo nekada znali više ne znamo jer su nestale cijele djelatnosti, a s njima ljudi, znanja, vještine te neophodan tehnološki slijed koji zahtijevaju osobito visoke tehnologije.

Pa kakve to ima veze s pčelarstvom? Svaka djelatnost, pa tako i pčelarska mora dati doprinos za izlazak iz više nego teške situacije. Na jednom od predavanja koje je za pčelare održao sveučilišni profesor Milan Glavaš, sa Šumarskog fakulteta u Zagrebu, svojedobno je izgovorio otrvilike slijedeće: „Šume su već puno puta spasile Hrvatsku, i opet će“. Bolje je ako spašavaju preko finalnih proizvoda

nego preko trupaca. Parket iz slavonskog hrasta je itekako tražen na svjetskom tržištu. A zašto to ne bi bila i košnica?

Imamo sirovinu, imamo tradiciju u obradi drveta, imamo znanje kako napraviti kvalitetnu košnicu, a u našoj blizini postoji i veliko tržište. Dakako, to tržište traži još kvalitetniju košnicu nego ju danas nude naši najbolji proizvođači košnica, te uz to još jeftiniju nego ju nude recimo proizvođači košnica uz bosansko-hrvatsku granicu. A jedno i drugo, dakle kvalitetnije i jeftinije, moguće je ostvariti samo u velikoserijskoj proizvodnji. To opet zahtijeva ozbiljan sustavni pristup: od zainteresiranih poduzetnika do države. Država sa svojim fondovima mora premostiti početnu proizvodnju košnica, a za potrebe hrvatskih pčelara, zatim će sve to vratiti izlaskom na europsko tržište i šire. Naime, takva vrsta proizvoda ako se ne dokaže doma, teško će biti prihvaćena vani.

Tko su dobitnici: hrvatski pčelari jer su obnovili svoj fond košnica kvalitetnijim i jeftinijim košnicama, proizvođač(i) jer proizvode i zapošljavaju, država jer kroz proizvodnju nastaje i novostvorena vrijednost – jamstvo napretka. A tko su gubitnici? Zapravo ih nema ako je sve dobro osmišljeno i realizirano, tek poneki koji gube dio finansijskih sredstava iz fonda (uključivši i našu pčelarsku djelatnost gdje bi se dodijeljeni novac mogao drugačije preusmjeriti).

Hrvatski pčelarski savez mogao bi zauzeti važno mjesto moderatora projektnih aktivnosti. Već sada Savez indirektno povezuje pčelare, proizvođače košnica i trgovačke tvrtke koje distribuiraju pčelarski repromaterijal, te državne institucije. Uz to, postoji određeno iskustvo kako dijelom pozitivno tako i negativno. Na primjer, polovinom osamdesetih godina Savez je nacrtima, tehnološkom dokumentacijom i početnom kontrolom proizvodnje pokrenuo proizvodnju košnica u GK Međimurje Čakovec.

KSENOMED

SIGET 13 - 10310 NOVAKI - ZAGREB
Tel. 00385 (0)1 3385 685

www.ksenomed.hr - ksenomed@zg.t-com.hr

- STAKLENE SIRUP BOCE , smeđe 100ml do 1000ml.
- STAKLENE BOCE KAPALICE, smeđe 5ml do 100ml.
- SPREJ PUMPICE
- ČEPOVI I MEĐUČEPOVI sa sigurnosnim prstenom- plastični
- ČEPOVI STAKLENOM PIPETOM
- STAKLENE GASTRO TEGLICE, prozirne 25ml,42ml,90ml i 250ml.
- TWIST OFF POKLOPCE, metalni 43mm,66mm,82mm i t.d.
- BOCE ZA RAKIJU STAKLENE , prozirne 20, 50 ,80, 100 ml.
- EKOLOŠKE PAPIRNATE VEĆICE, raz. dim.
- DIGITALNI REFRAKTOMETAR
- FILTER PAPIR u arcima
- SVE ZA VAŠ LABORATORIJ

MOGUĆNOST 24-SATNE NARUDŽBE
PREKO **WEB-TRGOVINE**

Petar Troglić, dipl.
ing. agr., pčelar iz
Šestanovca

Pčelarski radovi u lipnju

Dodavanjem cijelog nukleusa također možemo napraviti zamjenu maticice. Odstranimo staru maticu, za oko 6 sati zajednica će se osjetiti obezmatičenom. LR košnicu pokrijemo žičanom mrežom, a na zajednicu stavimo nastavak s maticom i pčelama – nukleus. Drugi dan, navečer žičanu mrežu uklonimo, i obezmatičena zajednica prihvatiće dodanu oplođenu maticu iz nukleusa. Umjesto žičane mreže moguće je upotrijebiti probušeni novinski papir.

Lipanj je posljednji proljetni i prvi ljetni mjesec. Ovo je period kada pčelar počinje s gledavati ovogodišnje postupke koje je učinio na pčelinjaku.

U ovom mjesecu aktivnost pčela se ne smanjuje, ali uvelike ovisi o paši, koje u pojedinim dijelovima i nema dovoljno. Pčelari koji imaju pokretne pčelinjake mogu idući za pašom aktivnost svojih pčela održati, pa čak i potaknuti, dok pčele u stacionarnom pčelinjaku dolaze u zavidan položaj. Ako vrijeme bude toplo, vlažno i bez vjetra i ako jutra budu s puno rose, pčele će vrlo dobro iskoristiti nadolazeće značajne paše.

Početkom ovog mjeseca dalmatinski pčelari očekuju pašu drače. U dobrim godinama dnevni prinosi mogu biti veoma dobri, ali često je drača problematična kao medonoša. Vrlo osjetljiva na promjene vremena. Daje vrlo gust nektar i zbog toga moramo osigurati dovoljne količine vode na pčelinjaku.

USKORO MEDI LIPA, FOTO: V. LESJAK

Na kontinentu zemlje kreću paše amorfne, kestena, lipe, a u Lici počinju mediti livade tj. lipica, ovisno o nadmorskoj visini.

Neposredno prije ovih paša pčelar mora obaviti pregled pčelinjih zajednica. Zbog velike količine poklopjenog legla i izumiranja starih i izrađenih pčela, pčelinje zajednice mogu oslabiti za nadolazeće paše. U ovakvim slučajevima dobro je staviti 2-3 okvira izvrcanog sača jer matica takvo sače vrlo rado zaliježe. Zbog velike snage pčelinjih zajednica i dotoka svježeg nektara ovaj mjesec je povoljan

za zamjenu starih matica, te formiranje pomoćnih zajednica (nukleusa) umjetnim rojenjem.

Vrlo je važno izvršiti zamjenu maticice, a da pri tome ne dođe do slabljenja zajednice. To je uglavnom period nakon glavnih paša. Zamjenu stare maticice u proizvodnoj zajednici možemo izvesti na više načina, u prvom redu u ovisnosti o broju zajednica koje opslužujemo, te o statusu našeg pčelinjaka. Dodavanje i zamjena matica složena je tehnološka radnja i ovisi o raznim uvjetima. Za uspješno dodavanje i zamjenu matica u pčelinjoj zajednici ne smije biti drugih matica, ne smije biti ni jedan matičnjak i u zajednici mora biti mnogo mladih pčela. Najjednostavnije je to učiniti na način da izvrcani nastavak stavljamo na podnicu zajednice kojoj mijenjamo maticu. Između okvira stavlja se mlađa matica u kavezu. Na taj nastavak s maticom stavlja se matična rešetka te na nju nastavak sa pčelama i medom. Na nastavak se stavlja Snelgerova daska s letom okrenutim natrag, zatim plodišni nastavak sa starom maticom i njezinim leglom. Pašne pčele će se vraćati preko podnice u plodište gdje se nalazi mlađa matica. Ona izlazi iz kaveza i počinje nesti jaja, i u gornjoj zajednici stara matica nese jaja. Polovicom lipnja pašne pčele se pomoću Snelgerove daske usmjeravaju u donju zajednicu. Nakon toga broj pčela u nastavku sa starom maticom se smanjuje, moguće ju je lako naći i ukloniti. Istodobno se uklanja i Snelgerova daska. Dobili smo jednu snažnu zajednicu jer su jedno vrijeme dvije maticice istodobno nesle jaja.

SNELGROVA DASKA

Također, novu maticu možemo dodati u kavezu, što je najčešće korišteni način. Staru maticu odstranimo, čekamo najmanje 6 sati ili čak možemo odmah dodatai mladu maticu u kavezu. Kavez najčešće dodajemo između dva okvira s leglom, i to na granici između meda i legla. Kako bi pčelinje zajednice što lakše mogle osjetiti feromone koje emitira matica, dobro je izvaditi jedan okvir i omogućiti matici u kavezu što bolji kontakt sa pčelama zajednice. Pri ovakovom dodavanju pčelinju zajednicu prihranimo, zatim zatvorimo košnicu i ne diramo je 5-6 dana.

FORMIRANI NUKLEUSI. FOTO: V. LESJAK

Dodavanjem cijelog nukleusa također možemo napraviti zamjenu matice. Odstranimo staru maticu, za oko 6 sati zajednica će se osjetiti obezmatičenom. LR košnicu pokrijemo žičanom mrežom, a na zajednicu stavimo nastavak s maticom i pčelama – nukleus. Drugi dan, navečer žičanu mrežu uklonimo, i obezmatičena zajednica prihvatiće dodanu oplođenu maticu iz nukleusa. Umjesto žičane mreže moguće je upotrijebiti probušeni novinski papir.

Umetno rojenje znači kontrolirano povećanje pčelinjih zajednica i istodobno smanjenje mogućnosti prirodnog rojenja.

Pomoćne zajednice ili nukleuse formiramo s ciljem:

- proizvodnje pomoćnih zajednica za zamjenu matice u proizvodnim zajednicama
- proizvodnje pomoćnih zajednica za pojačavanje proizvodnih zajednica (oduzimanjem poklopjelog legla)
- za proširivanje pčelinjaka - povećanje broja proizvodnih zajednica za iduću sezonu
- za prodaju, pčele na saću.

Možemo ih formirati od pčela bez legla (tzv. tuširani rojevi) te od pčela i legla.

Umetno se roje samo one pčelinje zajednice koje su se pokazale najboljima na pčelinjaku i čiju proizvodnju pratimo godinama. Na našim pčelinjacima (najčešće) formiranje pomoćnih zajednica vrši se na način da se razroji zajednica koja je u rojevnom nagonu (zatvoreni matičnjaci) ili koja se već rojila, pa se ostatak zajednice raspodijeli na nekoliko nukleusa s pripadajućim prirodnim (rojevnim) matičnjacima. To svakako nije

najbolje rješenje jer se radi o nekontroliranom rojenju, a na taj način uvećavamo mogućnost pojave rojevnog nagona na pčelinjaku.

Postoji niz razrađenih metoda koje pčelari upotrebljavaju za umnažanje pčelinjih zajednica. Navest ću samo neke, bez opisivanja načina rada:

- somerfordovo razmnožavanje pčelinjih zajednica (od pčela i legla)
- razmnožavanje nakon vrcanja glavnih paša (Snelgerova daska)
- razmnožavanje uzimanjem okvira sa pčelama iz raznih košnica
- umjetno rojenje stresanjem pčela (bez legla)
- Pelletov način razmnožavanja pčela (dodavanje zrelog matičnjaka)

Za sve ove načine umjetnog razmnožavanja moramo planirati uzgoj matičnjaka, tako da podesimo vrijeme razrojavanja da bude najkasnije 13. dana starosti matičnjaka. Ako nemamo matičnjaka, moramo osigurati mlade oplođene matice od uzgajivača matice. Pri umjetnom razmnožavanju moramo paziti da ne napravimo slabice, koji se neće dovoljno razviti do zime i uspješno prezimeti.

Novonastali rojevi su vrlo osjetljivi i na njih pčelar mora posebno paziti. Rojeve treba prihranjivati. Ako je ostala slaba i zajednica od koje je pravljen roj, treba joj pomoći. Također, rojeve treba pregledati imaju li maticu i treba ih zaštитiti od napada tuđica. Ako nismo uspjeli sve napraviti oko uzgoja matice u svibnju, uz malo vremenski naklonjen lipanj, može se uzgojiti kvalitetna matica. Njena prednost će biti što je manje potrošena leženjem jaja u ovoj sezoni, pa će biti spremnija nagodinu.

Jako je važno da pčelinje zajednice u ovome mjesecu ne ostanu na malenim količinama meda i peluda. I sada je opasnost od grabeža prisutna, pa pčelar tako mora raditi na pčelinjaku da ne izazove grabež.

Na kraju ovog mjeseca nikako ne smijemo zaboraviti kontrolirati varou. To ćemo napraviti na 10-20% zajednica.

Moramo voditi računa o potrebnim količinama higijenski ispravne vode. Ovim načinom smo oslobođili mnogo pčela za skupljanje nektara i peluda.

OBAVEZNO TREBA OSIGURATI POJILICU, FOTO: V. LESJAK

Dr. med. Rodoljub Živadinović,
predsjednik SPOS-a
e-mail: rodoljubz@nadlanu.com

Izazovi bespašnog razdoblja - I. dio

Ako je početkom kolovoza prisutna slaba ili osrednja peludna paša, desetak dana svakodnevno (vrlo rano ujutro, uz maksimalni oprez da ne bi izazvali grabež) treba dodati do pola litra razrijedjenog šećernog sirupa, koji dan u to doba dana stimulira pčele na pojačano skupljanje peluda. To će osigurati dovoljne zalihe prirodne proteinske hrane. Jutro u bespašnom periodu je doba dana kada nekakve paše još i ima u prirodi, te je mogućnost grabeži nešto manja. Isto se može ponoviti i početkom rujna, zbog kompletiranja dovoljne zalihe fermentirane peludi za zimovanje i rani proljetni razvoj. Stvaranje dovoljnih zaliha fermentirane peludi lakose može osigurati na pčelinjacima stacionarnih pčelara i tako što će se sve zajednice tijekom ljeta (najbolje tijekom zamjene matice) pretvoriti u dvomatične, što će omogućiti mnogo veći unos peluda iz prirode.

Sve češće na cijelom Balkanskom poluotoku, u nadolazećem periodu, pčele i pčelari suočavaju se s bespašnim periodom. Promjena klime i "moderna" agrotehnika uzimaju svoj danak. Pčelari se tada nađu pred mnogim dilemama i često naprave nepotrebne pogreške, prije svega tijekom procesa nužnog prihranjuvanja.

Prvo bi trebalo razjasniti koju sve ulogu prihranjuvanje šećernim sirupom u ovom periodu može imati: dopuna nedostatnih količina zaliha hrane za zimovanje, razblaživanje eventualno uskladištene slabo probavljive kasne medljike koja ostaje za prezimljavanje, nadoknada nedostatne paše u sušnim i lošim pašnim godinama tijekom dijela srpnja i cijelog kolovoza kada se odgajaju zimske pčele i eventualno-primjena stimulativnih tvari. Od stimulativnih tvari znanost je odavno priznala kobalt i propisala način primjene: 24 g kobalt-klorida se rastopi u litri destilirane vode, pa se na svaki kilogram šećera dodaje po 1 ml ove otopine, što u ovom periodu može osigurati povećano nesenje jaja pčelinje matice do 15%. Dobru stimulaciju predstavlja i dovođenje pitke vode u zonu legla, što je u Izraelu također značajno povećalo polaganje jaja matice u kolovozu.

INTENZIVNO PČELARENJE, FOTO: V. LESJAK

OPASNOSTI PRIHRANJIVANJA U BESPAŠNOM RAZDOBLJU

Kad smo već kod stimuliranja zajednice koje treba dovesti do većeg nesenja matice, treba naglasiti da je najefikasnije prihranu u ovu svrhu provoditi u ranim jutarnjim satima, što će vjerno oponašati pašu iz prirode. Naravno, takvo prihranjuvanje se i vrši u periodu kada u prirodi nema željenog intenziteta paše, pa je zbog bespašnosti moguća pojавa grabeži kod prihranjuvanja, o čemu posebno treba voditi brigu. Prije početka takve prihrane dobro je rasformirati slabe zajednice, što smanjuje, iako sasvim ne isključuje, mogućnost pojave grabeži. Također, ne smijete dozvoliti da u ovo doba godine uđete sa starim maticama, jer su njihova društva podložnija grabeži. U prevenciji grabeži posebnu pažnju treba posvetiti prihranjuvanju bez prosipanja prihrane po dijelovima košnice. Prihrana treba biti bez mirisa, jer takva manje uzbudjuje pčele, te u ovo doba godine nije dobro kuhati sirup, iako je to i inače nepotrebna mjera, ali je kod nekih pčelara postala tradicionalna bez opravdanog razloga. Ako u prihrani koristite nerazblaženi med, te ako se dogodi da ga prospete po vanjskim dijelovima košnice, nikako ga ne smijete brisati vlažnom krpom ili prati vodom jer će to direktno izazvati pojavu grabeži. Koristi se isključivo suha krpa. U slučaju da se to dogodi sa razblaženim medom, znajte da ste vjerojatnost pojave grabeži podigli na najvišu razinu. Pitku vodu trebate redovito osiguravati pčelama tijekom bespašnog razdoblja, što je od velike važnosti. Izbjegavati tretiranje kemijskim preparatima jer oni značajno oslabljuju obrambene sposobnosti pčelinjih zajednica. A u bespašnom periodu, kada je tretiranje nužno, nikako ne smijete vršiti bilo kakvo prihranjuvanje. Cijelo vrijeme morate imati sužena leta, ne šira od 15 cm. Na košnici se smije naći otvoreno samo jedno leto u bespašnom periodu. Također, eventualna otvaranja košnica treba obavljati u što kraćem vremenu, u ranim jutarnjim satima, s unaprijed zadanim ciljem, kako mirisi iz otvorene košnice ne bi privlačili druge pčele. U izrazito bespašnom periodu ne otvaramo redom košnice, jednu pored druge, već najprije na jednom kraju pčelinjaka, pa na drugom, što smanjuje verovatnost prevelikog privlačenja pažnje pčela tudica.

PELUD JE GLAVNI FAKTOR JAČINE ZAJEDNICA, FOTO: V. LESJAK

Ako je početkom kolovoza prisutna slaba ili osrednja peludna paša, desetak dana svakodnevno (vrlo rano ujutro, uz maksimalni oprez da ne bi izazvali grabež) treba dodati do pola litra razrijeđenog šećernog sirupa, koji dan u to doba dana stimulira pčele na pojačano skupljanje peluda. To će osigurati dovoljne zalihe prirodne proteinske hrane. Jutro u bespašnom periodu je doba dana kada nekakve paše još i ima u prirodi, te je mogućnost grabeži nešto manja. Isto se može ponoviti i početkom rujna, zbog kompletiranja dovoljne zalihe fermentirane peludi za zimovanje i rani proljetni razvoj. Stvaranje dovoljnih zaliha fermentirane peludi lako se može osigurati na pčelinjacima stacionarnih pčelara i tako što će se sve zajednice tijekom ljeta (najbolje tijekom zamjene matica) pretvoriti u dvomatične, što će omogućiti mnogo veći unos peluda iz prirode. Kasnoljetnim spajanjem ove dvije zajednice (uništenjem stare maticice), dolazi do njihovog spajanja, ali i do spajanja zaliha fermentirane peludi, koje tijekom zime, a pogotovo tijekom ranog proljetnog razvoja imaju ključnu ulogu. Druga zajednica formira se u gornjem nastavku nastavljača, ne njeguje se posebno, jer što god bude zajednica uspjela napraviti sama bez naše pomoći, bit će dovoljno za ovu svrhu. Formira se sa starom maticom, kada se ona zamjeni novom u donjem dijelu košnice.

ČIME PRIHRANJIVATI?

Usprkos mom osobnom odnosu prema šećeru kao manje vrijednoj, čak i štetnoj hrani za pčele, pčelinjak profesionalnog pčelara u ovom vremenu sve lošijih pašnih prilika, sveopćeg zagađenja i uništenja i posljednjeg kutka izvorne prirodne sredine, u svakom trenutku sezone ne smije biti bez tolike zalihe konzumnog šećera koja će u nepovoljnim uvjetima zadovoljiti potrebu od 5 kg po maksimalno planiranom broju pčelinjih zajednica. Ovaj stav ne bi trebao ohrabriti niti potrošače meda niti one koji se za pčele interesiraju izvan profesionalnih okvira, da donesu zaključak kako u ponudi meda postoje razlike u klasi tog proizvoda između pojedinih proizvođača. Naprotiv, on kao poruku ističe odgovornost uzgajivača pčela prema pčelinjoj zajednici i potrošačima meda. Ta odgovornost podrazumijeva i izvornu kvalitetu bilo kojeg pčelinjeg proizvoda.

I danas je više nego aktualno pitanje čime prihranjujivati. Na našem tržištu pod šećerom se oduvijek podrazumijevao šećer dobiven od šećerne repe, ali transformacijama u privredi i potpunim otvaranjem granica za svu robu, nije bezrazložna bojazan da ćemo uskoro postati tržište otvoreno i za sve vrste šećera, pa i one rizične. Stoga, nije svejedno od čega se spravlja sirup.

Tijekom 1974. godine Doull je koristio tri sirupa spravljena hidrolizom pšeničnog škroba. Primjena ovih invertiranih sirupa pokazala se štetna po pčele u pogledu probave, pa je stoga usmjerio sumnju na neprobavljive polisaharide, posebno na škodljivost škroba. Bolje rezultate postigao je sa saharozom nego s njenim invertiranim sirupom. S druge strane, i peludna zrnca imaju ovojnici od neprobavljivih tvari, pa su ipak sastavni i neophodni dio prirodne pčelinje ishrane.

Rafinirani repin i šećer od trske su čista saharoza i sigurni su nutritivni ekvivalent. Nerafinirani šećeri su štetni, pa i toksični za pčele. Bailey (1966) tvrdi da je polurafinirani tršćani šećer bio bezopasan, ali je njegova upotreba ipak skraćivala životni vijek pčela. Dakle, nečistoće u nerafiniranom tršćanom šećeru mogu biti uzrok toksičnosti. Sirovi repin šećer također može biti toksičan s obzirom na sadržaj pektina i galaktozida u sebi (Barker, 1976).

Bailey je također pronašao da osam godina star med može izazvati dizenterijske nuspojave, snažnije nego sam šećer: apsorpcija HMF je maksimalno odgovarala toksičnosti starog meda i sirupa invertiranih kiselinama. Testovi (Jachimowicz, Sherbing, 1975; Barker 1976) su pokazali toksično djelovanje HMF-a na pčele koje su hranjene sirupom invertiranim kiselinama, zagrijanim sirupom, starim medom i

PRIHRANA ŠEĆEROM, FOTO: M. FARKAŠ

zagrijanim medom (detaljnije o tome pročitajte u časopisu „Pčelar“ za siječanj 2005. na 8. str.).

Danas se na našem tržištu u sve većim količinama može naći i šećer od šećerne trske. Čak se u pojedinim prodavaonicama prodaje pod etiketom šećera od šećerne repe. Iako pčelari tvrde da on ima manju slast i da su zimske zalihe koje pčele od njega naprave mnogo manje od očekivanih, za to za sada nemamo nikakvih dokaza.

ZAŠTO ŠEĆER NIJE ADEKVATNA ZAMJENA ZA MED?

Mnogi znanstvenici su se bavili usporednim ispitivanjem učinkovitosti zajednica pčela uzgojenih na medu i šećeru.

Haydak (1930) je uspoređivao tri grupe nukleusa koje su se hranile, prva šećerom, druga medom i treća medom s dodatkom peluda i utvrdio da šećer nije punovrijedna hrana.

Taranov (1938) je tri zime uspoređivao zimovanje pčelinjih zajednica na šećeru i medu i ustvrdio da se pri zimovanju na šećeru očuvalo preko zime više pčela, ali su one kasnije prijevremeno ostarile i rezultat je na kraju bio negativan, jer su na proljeće imale čak 30% manje legla u usporedbi sa zajednicama koje su zimovale na medu.

Butler (1946) je također ustanovio da se šećer preko zime i u proljeće nikako ne može uporediti s medom.

T. S. K. i M. P. Johansson (1977) poslije dugogodišnjeg ispitivanja zaključuju da mnogo manje legla imaju pčele koje zimuju na medu od šećera, a da zajednice koje su zimovale na medu troše mnogo manje hrane, imaju više pčela i uzgoje mnogo veću količinu legla u proljeće.

P. I. Cvetkov također je ustvrdio da su zajednice koje su zimovale na šećeru imale za 12,7% manje legla i 24,6% manje meda u odnosu na zajednice koje su zimovale na medu.

Bjorkman (1995) je također ustvrdio da kod zajednica hranjenih šećerom produktivnost ne prati veliki broj dobivenih pčela, što znači da se dobivaju fiziološki nekvalitetne pčele.

Interesantno je ispitivanje A. S. Jakovljeva i L. A. Šaguna koji su ustvrdili da su uslijed velike prerade šećernog sirupa i kasnije iznimno intenzivne paše zajednice u jesen ugibale.

Glen Sanley, stručnjak za pčelarstvo američke države Iowa, na osnovu dugogodišnjih iskustava piše da je šećer daleko od idealne hrane za pčele i da je uvijek imao loše rezultate kada ga je primjenjivao na pčelinjaku. Navodi i znanstveno istraživanje koje je pokazalo da pčele othranjenje na šećeru žive čak 10–15 dana kraće od onih othranjenih na medu.

Mnogi poznati pčelari kao što su C. L. Farrar, Jože Rihar, Tihomir Jevtić, na osnovu svog dugogodišnjeg iskustva savjetuju med kao jedinu isplativu hranu za zimu.

Sigurno je pogrešan primjer mnogih profesionalaca koji se hvale profitom na većem broju zajednica koje uglavnom konzumiraju ogromne količine šećera. Jedno je sigurno točno, ni jedan od njih nikada nije eksperimentalno uspoređivao šećer i med u različitim odnosima u zajednici. Posljedice i za čovjeka i za pčelu će biti očigledne ako se ova bijela tvar kao i sve drugo u životu upotrebljava neumjerenog.

U Rusiji je sedamdesetih godina prošlog stoljeća proveden usporedni eksperiment sa pčelama koje su zimovale na medu i na šećeru. Pokazalo se da je broj pčela u proljeće bio veći u onim zajednicama koje su zimovale na šećeru, ali se također pokazalo da jesenja prerada šećernog sirupa od strane pčela dovodi do smanjenja rezervnih tvari u tijelu pčele i do izvjesne degeneracije unutrašnjih organa, što je razlog 48,9%-trog povećanog unosa peluda u proljeće za razliku od pčela koje nisu prerađivale šećerni sirup u jesen (takve pčele se onda manje iscrpljuju skupljanjem peluda u proljeće, te othrane više legla, što nam je u proljeće najvažnije). Manja zaliha hranjivih tvari uzrokuje slabiji intenzitet procesa metabolizma tvari u tijelu pčele u zimsko-proljetnom periodu, što se iskazuje kroz slabiju aktivnost peroksidaze, polifenoloksidaze i katalaze, pa slabije uzgajaju leglo bez obzira na to što su kod njih bolji pokazatelji zimovanja (Martjnov, 1974). Zbog toga povećana potreba unosa peluda u proljeće kod zajednica koje su zimovale na šećeru dovodi do njihovog većeg trošenja, pa one koje su prezimile na medu, eventualno i brojčano slabije, sustignu i prestignu zajednice prezimjele na šećeru.

Ono što je sigurno točno jest da pčelama u prirodi nije bilo omogućeno da koriste sokove od repe, trske, javora, kukuruza... Sama građa pčelinje glave ukazuje na to da su one prvenstveno stvorene da uspostavljaju vezu s nektarnim žlijezdama.

ZIMSKA ZALIHA, FOTO: V. LESJAK

Može li se pčelariti bez uboda pčela?

Da bi se mogao početi baviti pčelarstvom, svaki budući pčelar mora obavezno ustvrditi je li osjetljiv na ubod pčela. Ako je odgovor da, i osim velike želje, njegovo pčelarstvo treba završiti ako misli dobro samom sebi. S obzirom na uvjete življenja i prehrane sve je više alergičnih osoba na „svašta nešto“, pa i na ubod pčela. Prema nekim istraživanjima, osjetljivost na pčelinji otrov među općom populacijom kreće se od 0,3 do 7,5%. Godišnja smrtnost od pčelinjih uboda iznosi od 0,09 do 0,45% na milijun stanovnika. Ova se brojka povećava u svakom narednom periodu.

Odgovor je jednostavan i lak. Ne. Ja pčelarim preko 40 godina i ne poznajem ni jednog pčelara, a poznam ih mnogo, da godišnje nije primio niti jedan ubod pčela. Postoji pitanje može li taj broj biti manji, a odgovor je opet jednostavan. Može.

Da počnemo iz početka. Da bi netko postao pčelar treba zadovoljiti najmanje tri osnovna uvjeta, a to su: otpornost na ubode pčela, ljubav prema pčelarstvu, kao i teorijska i praktična pripremljenost.

Da bi se mogao početi baviti pčelarstvom, svaki budući pčelar mora obavezno ustvrditi je li osjetljiv na ubod pčela. Ako je odgovor da, i osim velike želje, njegovo pčelarstvo treba završiti ako misli dobro samom sebi. S obzirom na uvjete življenja i prehrane sve je više alergičnih osoba na „svašta nešto“, pa i na ubod pčela. Prema nekim istraživanjima, osjetljivost na pčelinji otrov među općom populacijom kreće se od 0,3 do 7,5%. Godišnja smrtnost od pčelinjih uboda iznosi od 0,09 do 0,45% na milijun stanovnika. Ova se brojka povećava u svakom narednom periodu.

U krajevima sa toplijom klimom pčele su aktivnije, pa i agresivnije. Vjerojatnost da će nekog barem jednom u životu ubesti pčela je od 55 do 95%, a ako su pčelari u pitanju vjerojatnost je znatno veća. Prema raznim ispitivanjima, došlo se do saznanja da je između 17 i

AGRESIVNOST PČELA OVISI I O PAŠI, FOTO: V. LESJAK

43% pčelara alergično na pčelinji otrov, od toga neki samo neznatno.

S obzirom na to da su pčelari izloženi raznim stresovima kao i osjetljivosti na ubod pčela, svrstani su u visoko rizičnu grupu zanimanja. Ne smijemo zanemariti ni činjenicu ako netko nije bio alergičan na ubod pčela da može postati, kao i obrnuto. Iskustvo potvrđuje da su mlađi i vitičiji pčelari skloniji alergiji u odnosu na starije i gojaznije. Pri tome spol pčelara nema utjecaja.

Kad pčela ubode alergičnu osobu, ubrzo se pojavljuje crveni osip po grudima, a zatim i po ostatku tijela, bez obzira gdje je bio ubod. Poslije može doći do oticanja usana i jezika, a zatim i do oticanja dišnih organa i gušenja, što dovodi do pada tlaka, šoka pa i gubljenja svijesti. Osnovno pravilo je čim se pojave prvi znaci alergije, najbržim prijevoznim sredstvom bolesnika odvesti do prve zdravstvene ustanove.

Za osobe koje nisu alergične na ubod pčela prva reakcija je bol, a zatim može doći do svrbeži, crvenila, pa i otoka. Budući da podnosim ubode pčela stoički, vrlo često me pitaju da li i mene zaboli. Obično odgovorim pitanjem: „Pa od kojeg sam ja to materijala napravljen?“

Ima slučajeva da se i manje osjetljive osobe bave pčelarstvom zato što postoji kvalitetna zaštitna pčelarska oprema koja sprječava da dođe do uboda pčela. Kada je riječ o zaštitnoj opremi, često je koriste

NE TREBA PRETJERIVATI SA UPOTREBOM DIMA, FOTO: T. MAJIĆ

početnici, ali i iskusni pčelari. Imao sam prilike vidjeti kako neki pčelari koriste svu moguću opremu, izgledaju kao astronauti, oko njih se vrti roj pčela i ubadaju sve u bližoj i daljnjoj okolini. Da nije žalosno, bilo bi smiješno. I na kraju misle da su dobri pčelari. Uostalom, kaže se da nema loših pčelara, samo što neki rade kako treba, dok oni drugi pokazuju kako to ne treba raditi.

Treba napomenuti da danas postoje efikasni lijekovi protiv uboda pčela, samo ih treba pravilno i blagovremeno upotrijebiti uz preporuku liječnika, naravno za one manje alergične.

Istraživanja su pokazala da pčelari koji imaju alergiju na pčelinji ubod emotivno su nestabilniji i da teže podnose stres.

Pri radu sa pčelama postoje pravila kojih bi se trebao svaki pčelar pridržavati, mada se ta pravila često i prekrše. Svi pčelari trebali bi nastojati da se greške što manje ponavljaju. Osnovno pravilo pri radu sa pčelama je da budu pažljivi, smireni i vrlo oprezni. Staro pravilo je da se pčelama javimo sa jednim do dva upuhavanja dima iz dimilice. To pčele podsjeća na požar te uzimaju malo meda i nisu agresivne. Kod pregleda uvijek palim dimilicu, iako je rijetko koristim. Pažljivo prilazim košnicima i smireno obavljam radove. U svim situacijama pčelar je kriv za agresivnost pčela. Najčešće pogreške pčelara su grubost, nervozna, nagle vađenje okvira, lapanje po košnici, gnječenje pčela, pčelar pravi brze pokrete, maše, galami i slično. Pčele ne podnose jake mirise pčelara ili odijela kao što su parfem, miris štale, deterdženta, nafte, miris kiselog kupusa, znoja itd.

Da bi rad u pčelinjaku bio uspješan, morate raditi sa zadovoljstvom ili posao odgoditi za neki drugi put. Ako pčela oblijeće oko nas i pokušava nas ubesti, trebamo ostati mirni i dalje nastaviti s radom, a nikako poduzimati nepromišljene radnje.

Jedan iskusniji pčelar žalio mi se da su mu pčele agresivne i da ne može ni prići košnicama, pa ako bih mu mogao pomoći. Naravno da sam pristao. Kada smo došli do ograde on je očekivao napad pčela. Došli smo do pčelinjaka, ali ništa od napada. Stao sam ispred košnica i promatrao što će se dogoditi. Opet ništa. Rekao sam mu da upali dimilicu koju nisam ni upotrijebio. Sve sam košnice detaljno pregledao i napravio što je trebalo, a od „divljih“ pčela ništa. Rekao mi je da sam ih hipnotizirao, na što sam rekao samo - možda. Mislim da bi ovom svaki komentar bio suvišan. Često znamo okrivljavati pčelare početnike za nestručan rad sa pčelama, a ja bih dodao i neke iskusnije.

Za pčelare početnike koji se u početku boje pčela, što i nije čudno, preporuka je da imaju adekvatnu zaštitnu pčelarsku opremu. Kada sam počeo pčelariti mislim da nije bilo zaštitnih rukavica, ali kasnije i kad su se pojavile, nikad ih nisam upotrijebio. Imam ih, ali za druge pčelare. Mislim da je pčelar s njima nespretniji pri radu, gubi sigurnost i pravi niz pogrešaka.

Košnice treba pregledati onda kada za to postoji potreba. Postoji izreka - što više otvaranja košnica, to manje meda. Često otvaranje košnica u vrijeme kada je slaba pčelinja paša može izazvati grabež. Radove je najbolje obavljati ili u jutro ili predvečer. U periodu kada nema paše, košnice otvarati što kraće. Ako će biti nevrijeme, vjetra, velikih vrućina ili slično, treba izbjegavati rad sa pčelama. Nisu sve zajednice isto mirne i isto agresivne. Za to ima mnogo razloga, pa to trebamo imati na pameti pri pregledavanju. Ako se pri radu sa pčelama one uzbude i počnu napadati, treba obustaviti rad. Pčele su mirne kada ima unosa peluda i nektara, pa je s njima gušt raditi.

Žalac imaju pčele radilice i matica. Trut je nema. Matica koristi žalac samo u borbi s drugom maticom i pri polaganju jaja. Žalac u pčela radilica služi za osobnu obranu i obranu zajednice.

Danas se pčelinji otrov koristi u okviru apiterapije, a postoji težnja da i „moderna“ medicina prihvati opravdanost ovakvog načina liječenja. Znanost nastoji da se dobije vrsta medonosne pčele koje su mirnije i ne ubadaju, a mi pčelari do tada trebamo poštivati pravila da bi olakšali rad na pčelinjaku i primili što manje uboda. Uostalom, mi imamo našu „sivku“ s kojom možemo biti i prezadovoljni.

PRIMJERENA OPREMA JE NAJBOLJA ZAŠTITA, FOTO: G. RAPAĆ

Josip Križ,
pčelar i uzgajivač
matica iz Zagreba

Pčelinja zajednica i lažna matica

Agresivan odnos pčela prema svojoj matici možemo gledati u prirodnim i oglednim uvjetima. U prirodnim uvjetima, agresivni odnos prema matici javlja se kao redovna pojava nekoliko dana prije rojenja. U tim danima nerijetko možemo vidjeti kako pčele skaču na maticu, love je za krila i noge, a u nekim slučajevima je pčele uklupčaju i uguše. U takvim slučajevima roj, iako prvijenac, izlijeće iz košnice s mladom i neoplodenom maticom. Poznato je da pčele imaju agresivno ponašanje prema matici dok ona položi jaje u matičnu čahuru za vrijeme rojevnog nagona i tihe izmjene maticice. Međutim, malo je poznato da to pčele rade i u drugim prilikama. Kod jednog broja pčelinjih zajednica tijekom kolovoza, kada nagon za rojenjem više ne postoji, primjećuje se agresivno ponašanje pčela prema svojoj matici. Dok jedan broj pčela hrani maticu, druge ju napadaju i stvaraju oko nje krug u obliku veće matične svite.

Već davno je dokazano da lažnu maticu predstavlja oko 50% pčela u jednoj pčelinjoj zajednici koje polažu jaja. To su neoplodena jaja iz kojih se izliježu trutovi iz radiličkih stanica. Postoji mogućnost izvlačenja matičnjaka, ali sasvim rijetko se ona i izlaze, a rijetkost je da se ona i oplodi. Do lažnih matica dolazi tek kada je u zajednici matica uginula (ili smo je prgnječili), a ona koju su pčele uzgojile nije se vratila s oplodnjem u košnicu. U pčelinjoj zajednici ima oko 50% pčela sa razvijenim spolnim organima za uzgoj i polaganje jaja. Sve te pčele (trutovke) ne ponašaju se u biološkim svojstvima kao pčele radilice. Spomenut će samo jedno njihovo ponašanje koje ne omogućava dodavanje matice na već opisane načine. Pčele sa razvijenim jajnicima, bilo da polažu jaja ili ne, prema matici koju smo dodali ponašaju se kao da su one maticice. Kada stavimo oplodenu maticu na okvir među pčele, dobiva se utisak da je sve u najboljem redu i da neće biti problema. Sutradan, ako pažljivo pregledamo sače možemo vidjeti da je dodana matica počela polagati jaja, na osnovu viđenog zaključujemo da je matica primljena i da je problem riješen. Nakon

2-3 dana ponovno napravimo kontrolu i neugodno se iznenadimo, matica je ubijena. Nekoliko dana kasnije pčele izvuku matičnjak, i to iz oplodjenih jaja, iz kojeg čekamo da se nakon 12 dana izlaze normalna matica. Očekujemo oplodnju jer se matica sasvim normalno ponaša i kreće po saču. Umjesto oplodnje i ovu maticu nađemo na podnici, mrtvu. O čemu se tu radi? Pčele ne uklupčaju maticu kao da bi ju ugušile, kako to čine u normalnoj pčelinjoj zajednici. U ovom slučaju maticu ubija samo jedna pčela (trutovka) i to jednim ubodom žalca, što se gotovo nikada ne dogodi u normalnoj zajednici.

KAKO PČELINJOJ ZAJEDNICI S LAŽNIM MATICAMA DODATI UZGOJENU OPLOĐENU MATICU?

Ako je pčelinja zajednica više od 30 dana bez maticice, a to znači da se prva generacija trutova izlegla, ne postoji nikakva ekomska opravdanost za spašavanje takve pčelinje zajednice od lažnih matica. Međutim, ako smo na vrijeme primijetili ličinke i jaja budućih trutova koji potječu od lažnih matica, takva se pčelinja zajednica treba i može spasiti. Nekada davno (u vrijeme dr. Dolittlea), a onda i u masovnoj uporabi, postupak se je sastojao u tome da se košnica odnijela 50-100 metara gdje su se istresle sve pčele i trutovi, a košnica se vratila na njezino staro mjesto i dodavala se matica. Takav postupak nema nikakvih bioloških osnova. Ako se pčele istresu (navodno tamo ostanu lažne maticice) one će se vratiti u nazad u košnicu. Na mjestu gdje smo istresli pčele i trutove ostaju samo jedinke koje ne mogu letjeti, a one i nisu polagale jaja. Pčele koje su se vratile u košnicu, nastavljaju živjeti kao i prije i na isti način kao i prije stresanja. Ako nekom pčelaru i uspije dodavanje maticice nakon stresanja, to nije bio razlog uspjeha nego jedan slučaj u stotinu neuspjelih pokušaja.

Da bi pčelinjoj zajednici s lažnom maticom dodali oplodenu maticu, tehnološki postupak dodavanja treba napraviti na slijedeći način:

- Iz košnice izvadimo sve okvire i istresemo sve pčele u košnicu ili ispred nje. Pčele će se vratiti

TIPOVI KAVEZA ZA DODAVANJE MATICA, FOTO: V. LESJAK

u košnicu u kojoj nema okvira i ulovit će se kao roj na poklopnu dasku. Okvire sa saćem u kojima ima trutovskog legla pretopimo, a one bez legla ostavimo i košnicu zatvorimo.

- Nakon 24 sata kroz leto pustimo oplođenu maticu. Nakon još 12 sati otvaramo košnicu i dodajemo okvire sa izgrađenim saćem (ne one koje smo izvadili, te dodajemo nekoj drugoj košnici). Poslije 2-4 dana možemo provjeriti kako zajednica radi i je li sve u redu. Da bi pčele trutovke polagale jaja moraju biti hranjene i imati saće. Poslije stresanja u praznu košnicu nemaju niti jedno niti drugo. Kada su pčele nakon 24 sata primile maticu prisutnošću feromona matice, kada ponovno stavimo okvire s medom i peludi, spriječit ćemo pčele trutovke da se ponašaju kao „mätze“, i da ponovno započnu polagati neoplođena jaja.

AGRESIVNOST PČELA PREMA SVOJOJ MATICI

Agresivan odnos pčela prema svojoj matici možemo gledati u prirodnim i oglednim uvjetima. U prirodnim uvjetima, agresivni odnos prema matici javlja se kao redovna pojava nekoliko dana prije rojenja. U tim danima nerijetko možemo vidjeti kako pčele skaču na maticu, love je za krila i noge, a u nekim slučajevima je pčele uklupčaju i uguše. U takvim slučajevima roj, iako prvijenac, izlijeće iz košnice s mladom i neoplođenom maticom. Poznato je da pčele imaju agresivno ponašanje prema matici dok ona položi jaje u matičnu čahuru za vrijeme rojstva nagona i tih izmjene matice. Međutim, malo je poznato da to pčele rade i u drugim prilikama. Kod jednog broja pčelinjih zajednica tijekom kolovoza, kada nagon za rojenjem više ne postoji, primjećuje se agresivno ponašanje pčela prema svojoj matici. Dok jedan broj pčela hrani maticu, druge ju napadaju i stvaraju oko nje krug u obliku veće matične svite. Pojedinačno se pčele penju na maticu i nastoje da je što prije ubodu žalcem. To se naročito događa onda kada se otvori košnica s namjerom da se pronađe matica na okviru. U tom trenutku jedan manji broj pčela pokušava uklupčati matičnu koja vještim manevrima izđe iz klupka. Poslije toga matica položi manji broj jaja, a pčele ju ponovno napadnu. Istovremeno možemo vidjeti na okvirima nekoliko manjih klupka koja se ponašaju kao da

je u njima matica. Kada klupko razbijemo, u njemu nađemo ugušenu pčelu. I u jednom i u drugom slučaju radi se o pčelama trutovkama koje ne samo što napadaju maticu koju želimo dodati i njihovu maticu, nego i pčele koje su se na neki način dotalike vlastite matice. Takvo ponašanje pčela prema svojoj matici tijekom kolovoza dolazi najvjerojatnije iz slijedećih razloga: kolovoz je mjesec kada se u pčelinjoj zajednici nalazi veći broj starih kratkoživućih pčela. Nepoklopljeno leglo naglo se smanjuje, a matice brže smanjuju polaganje jaja. Na taj način dolazi do disproporcije mladih pčela s jedne strane i broja ličinki s druge. Do agresivnog ponašanja pčela prema matici u kolovozu dolazi zbog smanjenog broja ličinki, što umanjuje aktivnost matice koju pčele ocjenjuju uglavnom po količini feromona, a smanjeno djelovanje feromona maticе utječe na povećanje želje za polaganjem jaja kod pčela trutovki. To bi mogao biti jedini razlog agresivnosti prema matici. Ja posljedicu ove teoretske postavke vidim u tihoj izmjeni većeg broja matice i to uglavnom u kolovozu ili početkom rujna. Budući da je taj proces uglavnom vezan za spolnu aktivnost pčela trutovki, pčelinje zajednice koje su ušle u tihu zamjenu matice kasno u jesen, treba dobro pratiti da pčelinja zajednica i dobije maticu i time sprječi da pčele trutovke ne započnu polagati neoplođena jaja. U tom slučaju ako pčelinja zajednica i prezimeti, ona bude slaba, a moguće je da na proljeće imamo lažnu maticu. Mnogi kritičari moraju sve ovo prvo vidjeti, a zatim i razumjeti što se u ovakvim slučajevima događa u nekim pčelinjim zajednicama, a kada shvate onda me mogu demantirati ili kritizirati.

DODAVANJE MATICE, FOTO: V. LESJAK

Lovro Krnić,
ekološki pčelar iz
Karlovca

Kontinentalno-ruralno-ekološki turizam u pčelarstvu na ekološkom OPG-u Krnić

Prije šest godina po uvjetima *Zakona o proizvodnji poljoprivrednih proizvoda* adaptirali smo i prilagodili prostoriju za veterinarski objekt koji je bio registriran pod brojem 1832. Zakon po kojem smo bili obavezni registrirati ekološku punionu meda, više nije na snazi. Naša ekološka puniona meda sada je još uređenija nego u vrijeme registracije, ali se sada zove: "Registrirani objekt u poslovanju s hranom životinjskog porijekla" evidencijski broj 0039.

Nismo stali na tome. 2008. godine javili smo se na natječaj Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvijta za mjeru 9, te smo za uređenje medene kuće-kušaone meda dobili nepovratna sredstva. Prostor koji smo sami počeli uređivati vlastitim sredstvima, dobivenim sredstvima smo uspješno završili 2009. godine. Kušaona meda može primiti 20 posjetitelja.

Tako se sada naše obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo sastoji od ekološkog pčelinjaka, ekološke punione meda, kušaone meda i proizvoda od meda. U mogućnosti smo pružiti turističke usluge koje se sastoje od slijedećih aktivnosti: obilazak

ekološkog pčelinjaka i punione ekološkog meda, upoznavanje sa tehnologijom pčelarenja, upoznavanje sa pčelinjom zajednicom pomoćiapisarija, sudjelovanjem u radionicama vrcanja meda, topljenja voska i izrade drugih proizvoda od meda i voska. Naravno, moguće je kušati sve naše proizvode, a zainteresirani ih mogu i kupiti.

U posljednjih godinu dana posjetile su nas grupe studenata s Agronomskog fakulteta iz Zagreba u okviru svoje nastave, nekoliko pčelara iz Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima u okviru svoje edukacije, članovi Poljoprivredne Savjetodavne službe Ministarstva poljoprivrede i nekoliko grupa građana. Dana 08. 05. 2010. u organizaciji turističke agencije *Scrinium* iz Zagreba posjetila nas je grupa od 70 osoba. Ovako velika grupa ljudi nas je razveselila ali i zabrinula. Organizirali smo njihov prijem i obilazak gospodarstva te predavanje po grupama. Posjetitelji su mogli kušati naše proizvode i nisu skrivali oduševljenje vidjenim i doživljenim. Najveći interes su pokazali za razliku između ekološkog i konvencionalnog pčelarenja.

Ovom prilikom želim naglasiti da je ekološki med – ekološki proizvod proizведен u ekološkom pčelinjaku koji je pod nadzorom ovlaštene Nadzorne stanice i u skladu sa *Zakonom o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji* smješten na ekološkom prostoru, gdje se pčele ne tretiraju kemijskim lijekovima, te je tako oslobođen kemijskih zagađenja i teških metala. Dakle razlika nije samo u certifikatu, kako se to želi proturiti čak i u HPS-u, već je certifikat kruna ekološke proizvodnje.

Moram naglasiti da je obilazak u dogovoru s turističkom agencijom plaćen. Ovo je dokaz da se i kod pčelara može ostvariti ideja o kontinentalno-ruralno-ekološkom turizmu.

dr. sc. Donatella Verbanac,
nutrionistkinja iz Zagreba

Med u prehrani i dijetoterapiji

Konzumiranjem raznih vrsta meda imamo priliku kušati i čitav niz različitih okusa. Sve arome biljaka iz kojih je med proizveden sačuvane su u završnoj namirnici. Običan šećer osigurava nam samo jedan okus, uvijek isti, bez obzira da li je proizveden iz šećerne repe ili šećerne trske. Jedino se šećer proizveden iz vanilije razlikuje svojom aromom. Med za razliku od šećera možemo koristiti kao ukusan namaz na kruhu, a ne samo kao dodatak u razne slastice i napiske.

Med je namirnica koja se preporučuje u svim životnim dobima i predstavlja vrhunski prirodni proizvod. Kaže se da ne postoji „prirodnija“ namirnica od meda. To je proizvod pčela, dobiven iz cvjetnog nektara i predstavlja smjesu vode i jednostavnih šećera (80 g šećera na 100 g ukupne mase), od kojih je najvećim dijelom zastupljena fruktoza, a znatno manje glukoza, međutim, ima i oko 25 različitih oligosaharida koji svi redom posjeduju ljekovita svojstva. U medu je sadržano nekoliko stotina (tristotinjak) različitih spojeva, pa najvjerojatnije iz tog razloga do sada nikome nije uspjelo stvoriti uspješni surrogat, odnosno kopiju ove jedinstvene namirnice.

Tradicionalno poimanje meda, te brojne legende o ovoj namirnici govore o medu kao moćnom afrodisiјaku, eliksiru mladosti. Međutim, ako želimo isticati samo čvrste znanstveno dokazane činjenice i dokaze, jedina karakteristika meda koja je zasigurno neupitna i o kojoj ne postoje dvojbe, je ta da med posjeduje izrazita energetska svojstva. Zahvaljujući

visokom sadržaju jednostavnih ugljikohidrata koji se trenutno oslobađaju u krvi, na organizam djeluje kao trenutno gorivo i potiče oslobađanje energije.

Med sadrži male količine bjelančevina, enzima, amikokiselina, vitamina i minerala, elemenata u tragovima, polifenola i tvari koje daju aromu. Kada se kao zasladač uspoređuje s običnim stolnim šećerom, količina nutritivnih tvari neusporedivo je viša u medu. U Hrvatskoj se med još uvijek slabo konzumira u odnosu na stolni šećer saharuzu. Postoji nekoliko razloga zbog kojih bismo med morali češće uvrstiti u našu prehranu:

- Kalorije koje dobivamo iz običnog šećera su "prazne" kalorije, dok su tvari koje dobijemo uzimanjem meda oni čimbenici koji osiguravaju zdrav metabolizam. U prvom redu se to odnosi na oligoelemente (minerale prisutne u tragovima), enzime i vitamine. Obični šećer, za razliku od meda, za razgradnju troši "rezerve" vitamina u organizmu, posebno one vitamine koji pripadaju skupini B vitamina.
- Čak i kada želimo sačuvati vitku liniju, med ima veliku prednost u odnosu na obični šećer. Nai-me, med je mnogo sladi od običnog šećera i potrebno je vrlo malo meda u odnosu na obični šećer, kako bismo postigli željeni stupanj slatkoće jela. Jedna žličica meda (30 kcal) dovoljna je da zasladi šalicu bijele kave. Upotreboom običnog šećera moramo posegnuti za dvije žličice šećera (60 kcal)! Pogledamo li u kalorijskom smislu količinu koju oslobađa med u odnosu na obični šećer, uvidjet ćemo da 100 grama meda daje 300 kcal, dok 100 grama šećera daje 400 kcal. Vjerojatno je razlog tome što je med sastavljen jednom svojom petinom od vode.
- Konzumiranjem raznih vrsta meda, imamo priliku kušati i čitav niz različitih okusa. Sve arome biljaka iz kojih je med proizveden sačuvane su u završnoj namirnici. Običan šećer osigurava nam samo jedan okus, uvijek isti, bez obzira da li je proizveden iz šećerne repe ili šećerne trske. Jedino se šećer proizveden iz vanilije razlikuje svojom aromom. Med za razliku od šećera možemo koristiti kao ukusan namaz na kruhu, a ne samo kao dodatak u razne slastice i napiske.
- I konačno, važno je istaknuti kakav utjecaj ima med, u usporedbi s običnim šećerom, na izlučivanje hormona inzulina iz gušterače. Obični se šećer sastoji od dviju molekula jednostavnih šećera:

to su fruktoza i glukoza. Gotovo trenutno nakon konzumacije dolazi do ulaska tih tvari u krv. Glukoza direktno utječe na povećanje razine glukoze u krvi, što predstavlja signal gušteraci da počne lučiti inzulin. Med, koji u svom sastavu ima u najvećem dijelu fruktozu, a malo glukoze, ne može u većem opsegu pokrenuti takva zbijanja u organizmu, pa blagotvornije djeluje na održavanje ravnotežnog nivoa glukoze u krvi. Pojedine vrste meda imaju i različiti glikemijski indeks, pa on ovisno o vrsti iznosi od 32 do 85, što znači da se pojedine vrste mogu dati i dijabetičarima i osobama sklonim oboljevanju od te bolesti. Najmanji glikemijski indeks ima med bagrema (točnije u Rumunjskoj je pokazano da med dobiven iz bagrema na tom području ima glikemijski indeks 32).

- Miris i okus meda ovisi o vrsti cvijeća s kojih je nektar skupljan. Tako je med bagrema slatkast i ima cvjetnu aromu, dok je med kestena lagano opori i gorak po okusu. Osim po okusu, vrste meda razlikuju se i po boji. Med tamnije boje uglavnom je bogatiji oligoelementima (manganom, željezom i bakrom), a siromašniji u sadržaju saharoze, glukoze i levuloze. Što je med bistriji, odnosno prozirniji to je sadržaj fruktoze u njemu veći. Jedna od najboljih vrsta meda je med dobiven od cvjetova lavande i potpuno je proziran, gotovo bezbojan.

Bez obzira na sastav i omjer šećera u medu, dužim skladištenjem u hladnom prostoru većina prirodnih medova kristalizira, dok površnjem temperature prostora u kojem se pohranjuje, oni opet postaju tekući. Uz aromu i miris, med ovisno o biljci s koje pčele skupljaju nektar, posjeduje i svoja odgovarajuća ljekovita i farmakološka svojstva. O tome najčešće ovisi primjena pojedinih vrsta meda u dijetoterapiji pojedinih bolesti i stanja.

NAJČEŠĆE ISTICANA LJEKOVITA SVOJSTVA MEDA

1. Svojim hranjivim svojstvima med potiče vitalne procese i jača prirodne obrambene sposobnosti našeg organizma.
2. Potiče apetit kod osoba koje pate od gubitka apetita jer djeluje na uspostavljanje uzajamne "suradnje" probavnog i živčanog sustava.
3. Potpomaže održavanju čvrstoće kostiju i izlučivanju toksičnih tvari iz tijela.
4. Blagotvorno djeluje na intelektualne sposobnosti jer sudjeluje u metabolizmu glukoze i fosfora.
5. Olakšava uspostavljanje normalne probavne funkcije nakon bolesti. Djeluje na pravilno izlučivanje probavnih sokova, peristaltiku crijeva i pravilnu apsorpciju hranjivih tvari iz crijeva u krv.
6. Budući da sadrži tvari koje mogu zakočiti rast bakterija, med posjeduje antibakterijska svojstva, a pokazao se djelotvoran i u borbi protiv nekih virusa.
7. Pomaže u sprječavanju nastanka ateroskleroze krvnih žila.
8. Med je jedna od najrjeđih namirnica na koju se u ljudi razvija alergijska reakcija.
9. Preporuča se konzumacija radi zdravlja usne šupljine jer pokazuje preventivni učinak na nastanak karijesa.

10. U gastroenterologiji preporuča se upotreba kod bolesti koje su dovele do erozije sluznica jer pomaze u zacjeljivanju rana.
11. Posjeduje izraziti protuupalni učinak i uvođenjem u prehranu svakodnevno uvelike smanjujemo upalu uzrokovani raznim upalnim čimbenicima koji nastaju u organizmu tijekom metabolizma.
12. Med je pokazao utjecaj na inhibiciju maligne proliferacije stanica i ima antimutageno djelovanje. Svakodnevna dugotrajna konzumacija može smanjiti incidenciju nastanka tumora i malignih bolesti.

I konačno, od davnih vremena med je namirnica prisutna u svetim religijskim obredima diljem cijelog svijeta i smatra se hranom bogova. Prema grčkoj mitologiji malog Zeusa, kojeg je vlastita majka sklonila od okrutnog i sebičnog oca Krons, nimfe Adrasteia, Amalteia i Melisa hraniše su isključivo medom i mlijekom.

Davno prije no što se med počeo dobivati kontrolliranim uzgojem pčela, primitivne su ga zajednice cijenile kao rijetku i jedinstvenu namirnicu, posebne arome koju su mogle naći u prirodi.

U antičko doba, u vrijeme intenzivne trgovine Sredozemljem, med se koristio kao sredstvo konzerviranja lako kvarljive robe i ulijevao se u amfore u kojima su se takve namirnice ili predmeti prenosili. Tijekom srednjeg vijeka intenzivno je korišten kao lijek prilikom zacjeljivanja rana.

Med je za većinu stanovništva bio jedini zaslajivač sve do sredine sedamnaestog stoljeća, dok je šećer bio na neki način rezerviran samo za aristokraciju i više staleže. Krajem sedamnaestog stoljeća upotreba šećera kao zaslajivača postala je sveobuhvatna jer je šećer kao namirnica postao dostupan svima. I od tada, koje li ironije, stolni šećer postaje primat, a med postaje izuzetak!

Naša je zadaća učiniti sve da konzumaciju meda vratimo u naše domove i time doprinesemo općem dobru i jačanju zdravlja svih nas, od djetinjstva do pozne životne dobi.

Damir Tomola, pčelar
iz Voćina

Pismo čitatelja - peludno iskustvo

Ovo što će sada napisati temelji se isključivo na mom vlastitom iskustvu i doživljaju, a navedeno želim podijeliti sa čitateljima Vašeg lista jer su osobe koje boluju od peludne alergije u opasnosti ako budu pokušavali izvesti ono što im sugerira gospodin Branko Končar.

Naime, prije četiri godine (2006.) u proljeće počeo sam osjećati probleme o kojima djelomično govori gospodin Branko. Osjećao sam se kao lagano prehladen. Imao sam problema s disanjem, u smislu da mi je bio zatvoren nos i često sam kihao, ali nikakvih drugih posljedica nisam imao.

Nedugo nakon toga pojavio se još jedan problem. Kada sam dugo boravio izvan kuće i zatvorenog prostora počeo sam osjećati svrbež oko očiju, a sam doticaj rukama dovodio je do oticanja očnih kapaka, dok je istovremeno svrbež i podražaj grla bio nesnoslijiv. Postalo mi je jasno da se događa nešto drugo, da se ne radi o prehladi. Napominjem da živim u Voćinu, dakle u kraju koji je ekološki potpuno čist (nema industrije niti poljoprivrednih površina koji bi zagađivali okoliš), postoji vrlo čist zrak zbog planine Papuk te čista izvorska voda. Kako sam i sam pčelar, a pčelar je i moj otac (više od 40 godina), i znam što sve mogu pčele te koliko su dobri i ljekoviti svi pčelinji proizvodi, počeo sam istraživati na internetu, ali i u dostupnoj literaturi, navedene simptome. Pa sam tako i otkrio da su hunjavica, pečenje ili šakljanje u grlu, kihanje, svrbež i suzenje očiju simptomi peludne alergije. Nakon što sam otkrio da se radi o alergiji, a budući da nisam do tada, a niti nakon toga, nikada reagirao na ovakav način, potražio sam sve što se odnosilo na pojам alergija. Istražujući, došao sam do zanimljivih spoznaja da u cijelom svijetu svake godine sve više ljudi obolijeva od alergija, a da je to stanje kojim naše tijelo reagira na prisustvo teških metala (olovo, željezo, živa, paladij, kositar i dr). Zapanjio sam se kada sam to video jer znam da nikada nisam došao u dodir s teškim metalima na način da bih iste unio u organizam u tolikoj mjeri da bi tijelo reagiralo alergijom, pa sam nastavio istraživati. Teški metali u razvijenim zemljama svijeta koriste se u tolikoj mjeri da prilikom njihove prerade u tvornicama sitne čestice izlaze u atmosferu nakon čega ih vjetrovi raznose na sve strane, a dio njih se i u obliku padalina (kiša, snijeg) vraća na tlo i u pitku vodu gdje se talože do te mjere da su sada njihove koncentracije uvelike povišene. Hranom i vodom navedene čestice teških metala unosimo u organizam koji zatim reagira obranom uslijed čega se oslabljuje imunitet na manje opasnosti kao što su pelud, prašina i drugi alergeni. I tu zapravo počinje problem. Problem nije u tome da se alergije sve višejavljaju zato što „napuštamo glavni put što ga je odredila priroda“ kako to navodi gospodin Branko, niti načinom prehrane. Prehrana se, duduše, znatno izmjenila nego u vrijeme naših starih, ali alergija prije nije bilo jer nije bilo niti razvoja teške industrije. Međutim, kada se peludna alergija dogodi, osobe koje osjećaju navedene simptome trebaju potražiti pomoći liječnika a niti pod koju cijenu, dakle niti u ludilu uzimati peludna zrnca jer mogu doživjeti smrt!!!

Prije dvije godine oko 8 sati ujutro probudio sam se i prije doručka krenuo uzeti antialergijsku terapiju peludom koju mi je preporučio i s kojom me upoznao moj dragi učitelj, pčelar, sugrađanin i priatelj. Ista ona koju u svom tekstu opisuje gospodin Branko Končar. Pomiclio sam prije nego što sam konzumirao peludna zrnca "pa valjda to uistinu može pomoći", iako sam znao da sam alergičan na pelud. Radilo se o peludi iz zamrzivača koju sam sakupljam sa svojih pčelinjaka. I konzumirao sam peluda samo jedno zrnce. Već kod same konzumacije osjetio sam peckanje u ustima i po jeziku, a nije pomoglo ni to što sam izbacio slinu iz usta. U slijedećim minutama srce mi je počelo ubrzano udarati, osjetio sam jak pritisak u glavi, zatvorile su mi se uši i ništa nisam čuo, zatvorio mi se nos i oteklo mi je lice u potpnosti tako da sam sebe nisam mogao prepoznati u ogledalu te sam čuo jako zujanje u ušima. U roku od samo 2 ili 3 minute više nisam vladao svojim tijelom i morao sam hitno zatražiti liječničku pomoći. Sva sreća da mi je liječnik bio dostupan kroz slijedećih 5 minuta jer dok sam stigao u ambulantu već sam vrlo teško dišao. Nakon što sam liječniku objasnio što sam učinio, te mi je izmjerena tlak 250/170, dok su otkucaji srca bili skoro nemjerljivi, dobio sam velike plikove crvene boje po cijelom tijelu, a zatim mi je liječnik dao antialergijsku injekciju te još neke lijekove (ukupno 5 injekcija). Nakon samo nekoliko minuta srce se umirilo, ali sam počeo povraćati nakon čega je došlo do nekontroliranog drhtanja cijelog tijela. Izgubio sam osjećaj u ustima, kao i slinu, te sam jedva mogao govoriti, ali i disati. Vozilom hitne pomoći žurno sam prevezen na odjel intenzivnog liječenja u opću bolnicu u Virovitici, gdje su mi liječnici dali novu terapiju kao i čisti kisik. Moje stanje popravilo se oko 18 sati navečer kada se sve vratio u normalu.

Pri otpuštanju iz bolnice, drugi dan, liječnica koja me primila i liječila, rekla mi je slijedeće: "Gospodine Damire, ako želite živjeti nemojte nikada ali baš nikada više uzeti pelud u usta jer slijedeći put možda nećete imati sreću i brzo doći do liječnika i bolnice".

Zbog toga bih želio da ovo objavite jer gospodin Branko Končar vjerojatno ne zna u kakvu opasnost može dovesti ljudi koji boluju od peludne alergije, iako nema lošu namjeru, odnosno on želi pomoći, samo bojim se da bi to za nekoga moglo završiti tragično. Nigdje u njevom tekstu nisam našao nikakvo upozorenje da se može dogoditi alergijska reakcija i da navedeno može biti opasno po život. Ovo također govorim iz iskustva jer znam ljudi koji su doživjeli isto iskustvo kao ja kada su od nekih pčelara kupili pelud i med i pokušali ga koristiti.

Osobno, kada nekome prodajem pelud uvijek pitam za što mu treba, a ako dobijem odgovor da će pelud netko konzumirati za hranu obavezno osobu upozorim na mogućnost alergijske reakcije te da u tom slučaju osoba koristi pelud na vlastitu odgovornost. Dakle ja ne osporavam da pelud može pomoći jer je po svom sastavu zdrava hrana zbog čega ga i pčele koriste, ali može pomoći samo osobama koje nisu alergične na pelud, dok oni koji su alergični bolje da ga izbjegavaju. Moje je mišljenje da bi se ovakva upozorenja trebala predočiti čitateljima, pa onda neka sami odluče hoće li ili neće pokušati s ovom terapijom.

Mr. sc. Velid Đekić,
publicist, Rijeka

Pčelar Milutin Barač

Jedno od najvećih imena hrvatskog pčelarstva, prema mnogim mišljenjima i najveće, Milutin Barač, ugled je u pčelarskom svijetu započeo graditi našavši se u njemu kao stručnjak za preradu nafte. Taj će podatak zvučati manje neobično znamo li kako je svoj prvi pčelinjak podigao u krugu riječke *Rafinerije nafte*, kojoj je bio graditelj i dugogodišnji direktor.

OTKUD SE BUDUĆI UGLEDNI PČELAR NAŠAO MEĐU RAFINERIJSKIM POSTROJENJIMA?

Rođen 1849. u selu Paukovcu, pokraj Donje Zeline, Barač je pohađao *Kraljevsku višu realnu gimnaziju* u Zagrebu, a sklonost kemiji i prirodnim znanostima odvela ga je 1867. u Kemijsko-tehničku školu u Grazu. Iz Graza odlazi u Beč, na traženje Vlade iz Zagreba koja ga je stipendirala, te školovanje 1868. nastavlja u Visokoj tehničkoj školi (*Technische Hochschule*). Diplomirao je 1872, postavši tehničkim kemičarom. Kao student posljednje godine započeo je radom u bečkoj Petroleum – Raffinerie Gustava Wagenmanna, na mjestu tvorničkog kemičara.

I već tu se susreo sa svjetom pčela i pčelara. Na koji način, postaje jasnije iz riječi što ih je 1908. zabilježio u životopisu: „*U toj tada prvoj tvornici naftne grane naše Monarhije razradio sam metodu čišćenja mineralnog voska u cerezin i u tu svrhu razvio tvornički uređaj, te sam stalno vodio proizvodnju tog proizvoda, pored proizvodnje parafina.*“ Cerezin je bio zamjena za pčelinji vosak u pravljenju pčelinjih sača, upotrebljavao se također u proizvodnji svjeća. Postupak dobivanja čistog cerezina Barač je patentirao.

Beč napušta kada novoosnovana budimpeštanska Rafinerija kamenog ulja d. d. raspisće 1882. natječaj za osobu koja bi vodila izgradnju riječke rafinerije i preuzeća u novom pogonu direktorske dužnosti. Nakon

MILUTIN BARAČ
15-godišnjeg boravka u Austriji, žarko se želio vratiti u Hrvatsku. O preuzimanju dužnosti *tehničkog direktora riječke Rafinerije mineralnih ulja u osnivanju*, kako je glasio naziv radnog mjesta, obaviješten je prosinca 1882. Na Kvarner

stije s vlastitom obitelji (suprugom Ludovikom, te kćerima Sofijom i Ljubom) svibnja 1883. U Rijeci izravno preuzima brigu o izgradnji pogona. Pod njegovom rukom, prvo probno pokretanje Rafinerije dogodilo se 13. rujna 1883. S preradbenim kapacitetom od 60 tisuća tona godišnje, riječki pogon najveća je europska rafinerija toga vremena, ujedno prva europska rafinerija za preradu nafte na industrijski način.

KAKO JE RAFINERAC BARAČ POSTAO PČELAR?

Je li to bio puki slučaj ili prst sudsbine, no činjenica govori kako je Barač, nakon što je 1889. odlučio preuređiti Rafinerijsino skladište, pronašao u njemu staru bačvu nastanjenu pčelama. Smjesta je naredio da se one presele u sanduk, što ga je na brzu ruku zgotovio jedan od tvorničkih stolara, a radoznali se Barač prihvatio literature o pčelama. Posljedica susreta u skladištu? Dvjesto koraka od Rafinerije u hrastovoj šumici, uskoro je postojao pčelinjak od 50 košnica, vođen nadasve uzorno. Pčelinjak se pročuo, na razgledavanje su dolazili pčelari iz svih krajeva Hrvatske da se upoznaju s Baraćem i čuju stručne savjete. U njegovu se domu stvorila pčelarska knjižnica kakve nije bilo nadaleko, s knjigama na hrvatskom, njemačkom, francuskom i talijanskom jeziku.

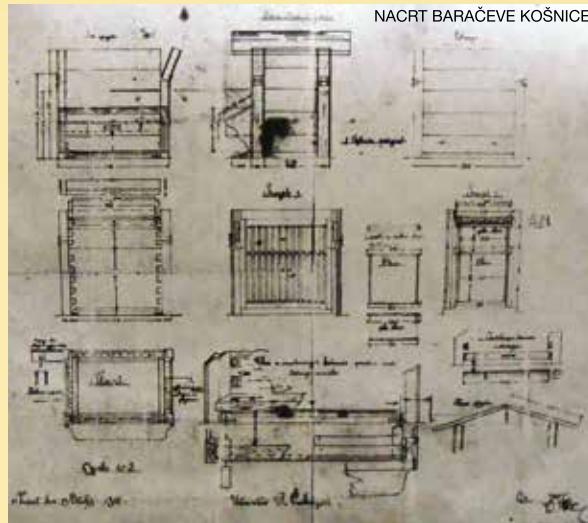
Najveću zaslugu za takav ugled u pčelarskim krugovima, također za napredak domaćeg pčelarstva, Rafinerijin je direktor dobio konstruiranjem novog tipa košnice, ubrzo poznate pod nazivom *baračevka*. Nakon konstruiranja 1896. i pokazavši se najpodesnijom za naše krajeve, ta je košnica postala najrašireniji tip košnice u Hrvatskoj. Pomoglo je i to što je Vlada u Zagrebu na prijedlog stručnjaka izradila veći broj *baračevki* i razdijelila ih školama u kojima je bilo učitelja zainteresiranih za pčelarstvo. Barač je košnicu opisao u stručnoj literaturi, ujedno objavljajući niz kratkih i ubrzo vrlo popularnih pravila za rad njome.

O stečenu ugledu Baraća pčelara govori podosta i podatak da su sudionici međunarodnog pčelarskog Kongresa, održanog na Sušaku 1. srpnja 1912. godine, kako piše riječki dnevnik *Novi list* dan potom, nakon "teorijskog" dijela skupa posjetili upravo Baraćev "lijepi pčelinjak". U radu Kongresa sudjelovalo je 120 osoba iz Hrvatske, Češke, Slovenije, Srbije i citiramo - Banata. Barać se takvim aktivnostima rado odazivao, pokazujući intelektualne obzore što se nisu dali sapeti svakodnevnom skrbi za petrokemijski pogon koji je vodio.

Znakom je toga ujedno podatak da je u riječkoj sredini i izvan nje zapažen kao osoba široke ruke u pomaganju hrvatskih kulturnih institucija, pokazujući vlastite domoljubne osjećaje. Barać je bio "utemeljiteljni član" čak 43 različite hrvatske kulturne, znanstvene, strukovne i ostale ustanove/društva. Uteteljiteljem je nazvana osoba koja je darovala posebno velik novčani prilog za njihov rad. Među njima su: *Matice hrvatska Zagreb, Društvo hrvatskih književnika, Hrvatsko novinarsko društvo, Hrvatsko naravoslovno društvo, Hrvatsko starinarsko društvo u Kninu, Društvo za pouku analfabeta u Zagrebu, Društvo Zvonimir u Beču, Nautička škola u Bakru, Hrvatska gimnazija na Sušaku, Udruga učiteljica u Zagrebu, Obrtničko-radničko potporno društvo u Zagrebu, Vatrogasno društvo u Rijeci, Vatrogasno društvo na Sušaku itd.* Popis uključuje i donacije pčelarskim društvima diljem Hrvatske. Financijski je pomogao osnivanje *Pčelarskog društva Osijek (1897), Pčelarskog društva Vukovar te Centralnoga pčelarskog društva Zagreb (1919)*. Kao znak zahvalnosti u tim ga društvima proglašavaju "utemeljiteljnim članom".

Završno poglavlje Baraćeva boravka u Rijeci dogodilo se po okončanju *Prvog svjetskog rata*, kada grad postaje pozornica na kojoj se izmjenjuju prizori političkog kaosa. Naoružani ljudi talijanskog

protofašista D'Annunzija pristigli iz Italije brutalno se obraćunavaju sa netalijanskim stanovništvom, a zbog položaja i ugleda, Hrvat Barać je u tome jedna od istaknutih meta. Baraća se u nekoliko navrata pokušava protjerati iz grada. Posljednja naredba stigla je 13. siječnja 1922. i nakon nje se ništa nije dalo učiniti. Sa suprugom Ludovikom i kćerkom Olgom Rijeku napušta u jutarnjim satima sutrašnjeg dana.

Barać isprva živi u Zagrebu, a 1927. napušta taj grad i vraća se na početak životne priče, u Donju Zelinu. Nakon smrti brata Vladimira postao je jedinim nasljednikom velikog posjeda svojih roditelja. Posjed je pod njegovom rukom iznova živnuo: nabavio je domaće životinje, vinograd obogatio novim vrstama loze, formirao novi pčelinjak, oranice dao seljacima u zakup.

U Donjoj Zelinji je 1938. i pokopan.

SAD - KINESKI MED IZBJEGAVA CARINU

Kineski med ilegalno ulazi u SAD kako bi Kinezi izbjegli skupo plaćanje carine, tvrdi teksaški znanstvenik *Vaughn Bryant*, koji zadnjih pet godina proučava porijeklo peluda i vjeruje da je on jedina osoba u SAD-u koja se na dnevnoj bazi bavi melisopalinologijom – otkrivanjem peluda u medu.

Provodeći sate, dane i mjesece uspoređujući i analizirajući više od 100 uzoraka meda godišnje iz cijelog svijeta, kako bi se ustvrdilo podrijetlo „sumnjivog meda“, Bryant je otkrio da uzorci označeni sa zemljom podrijetla - Indonezija, Vijetnam, Kambodža i Laos sadžavaju „vrlo malo meda iz tih zemalja“ i da imaju većinski udio kineskog meda.

On smatra da Kina, kao najveći svjetski proizvođač meda, svoj med prvo šalje u druge države na označavanje, a tek onda u SAD, kako bi izbjegla plaćanje carine i do 500 posto!

Naime, visoke carine za uvoz kineskog meda uspostavljene su prije dvije godine zato što su Kinezi „dam-pali“ taj med u SAD – prodajući ga po punoj nižoj cijeni nego što zaista košta, što je upola jeftinije od meda kojeg proizvode američki pčelari. Ta praksa je gotovo uništila tržiste domaćeg meda, objašnjava Bryant, koji je ujedno i direktor palinološkog laboratorija na Sveučilištu Texas A&M.

Kivni američki pčelari podnijeli su molbu *FDA-u* kako bi se propisale strože smjernice za točno označavanje meda. A budući da je to, nažalost, dug i spor proces melisopalinolog Vaughn Bryant se u međuvremenu trudi pomoći na sve strane, iako je, kako kaže, gotovo nemoguće održati takav tempo uz brojne prevarante i inspektore koji im „čuvaju leđa“.

"Danas postoji mnogo lopova koji izbjegavaju plaćanje carina i treba im stati na kraj!" – ogorčeno je zaključio profesor antropologije Sveučilišta A&M Vaughn Bryant.

Ivana Berg - Divald, dipl. novinar,
novinarka časopisa Hrvatska pčela

Ivana Berg - Divald,
dipl. novinar,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

Tko se boji pčela još?

Oxfordski znanstvenici su proučavajući kenijске slonove otkrili da slonovi proizvode bučne signale kako bi upozorili ostatak krda o nadolazećim pčelama. No, to nije sve. Također su otkrili da se ustrašeni slonovi povlače i kada im se pusti samo snimka „alarmantnog zova“, iako pčele nisu u blizini.

Na čelu ovog istraživanja je *Lucy King* sa *Sveučilišta Oxford* i dobrovorne udruge „Spasite slonove“, koja smatra da takav zov može biti emotivna reakcija na prijetnju i način kako bi se koordinirali pokreti skupine, te nadalje objašnjava: „*Mi smo otkrili da slonovi ne samo da bježe od zujanja pčela, već proizvode jedinstvene, bučne zvukove uz otresanje glavama kada ugledaju, bolje rečeno, čuju pčelu.*“

Unatoč njihovoj famoznoj veličini i debeloj koži, slonovi se s razlogom boje pčela jer odrasli mogu zadobiti ubode s teškim posljedicama - u području očiju ili s unutrašnje strane surle, dok za mladunčad roj pčela, kao i pčelinji ubod, može biti smrtonosan budući da još nisu razvili debelu kožu koja bi ih zaštitila.

*Smješna li je usporedba impozantnog slona i male pčele kada znamo da je afrički slon (lat. *Loxodonta africana*) najveći živući kopneni sisavac na Zemlji, najteža životinja u skupini onih koje obitavaju na kopnu i druga najviša u životinjskom carstvu. Njihova težina varira od 3.600 do 7.500 kilograma, dok je prosječna težina oko 4.540 kilograma. Imaju ogromne uši, čija prosječna dužina iznosi oko 120-125 centimetara, dok im promjer može dosegnuti i do 2 metra.*

U KENIJI ŽIVI NAJVEĆA KOPNENA ŽIVOTINJA I SISAVAC NA SVIJETU SLON (LOXODONTA AFRICANA). SLON JE VEGETARIJANAC I JEDIJE RAZLIČITU HRANU OD TRAVE, LIŠĆA, CVJEĆA, MLADICA, KORE DRVEĆA, PA SVE DO UZGOJENIH BILJAKA KAO ŠTO SU KUKURUZ, BANANE, MANGO ITD.

Krasi ih jedinstven nos, surla, koja se razvila spajanjem sa gornjom usnom i nema koštane konstrukcije. Surla je obično duga 150 centimetara i teška oko 135 kilograma. Očnjaci su im razvijeni u kljove, duge oko 245-250 centimetara koje mogu zajedno težiti i do 120 kilograma. Jedini preostali zubi koje imaju - četiri su kutnjaka koji se, nakon što se istroše, mijenjaju tri puta kroz njihov životni vijek. Ako doživi

dovoljno dugo, kada mu se potroše i treći put narasli kutnjaci, više ne može žvakati i ugiba od gladi.

Afrički slonovi imaju tamnosivu kožu koja je prekrivena crnim dlakama koje se „izližu“ tijekom godina. Zbog toga su odrasli većinom bez dlaka. Debljina njihove kože kreće se od 2 pa do 4 centimetara, ali ipak je muhe, komarci, paraziti i pčele mogu probiti.

RJEŠENJE SUKOBA PČELA - SLON - POLJOPRIVREDNIK

Ovo otkriće, objavljeno u časopisu *Plos One*, dio je aktualnog projekta u Keniji koji za cilj ima smanjenje konfliktova između poljoprivrednika i slonova.

Naime, otkada se populariziralo poljodjelstvo u Keniji, a tako se šire i poljoprivredne površine, slonovi su jadni prisiljeni boraviti na sve manjem i skučenijem prostoru, stoga životinje često upadaju na farme koje se nalaze na mjestima koja su nekada slobodno obilazili.

Slonovi jedu vegetaciju kao što je lišće, korijenje, kora drveta, trava i voće. Svaki dan oni mogu pojesti od 100 do 300 kilograma hrane i popiti i do 190 litara vode! S obzirom na to da dnevno mogu pojesti velike količine hrane, a često u svom prirodnom staništu zbog njegovog uništavanja od strane ljudi, više ne mogu pronaći dovoljne količine, njihovo lutanje u potrazi za hranom ponekad rezultira uništenjem usjeva i oštećenjima sela, što sa sobom donosi netrpeljivost i ogorčenje mjesnog stanovništva. No, nije uvijek bilo tako, jer ljudi su ranije izvlačili korist od bjelokosti koja je bila upotrebljavana za nakit, skulpture, tipke za klavire i oruđa. Njihova koža je ponekad bila upotrebljavana za odjeću i pokrivače, a lokalni ljudi su jeli njihovo meso.

Osim toga, ekoturističke aktivnosti, u proteklih nekoliko dekada, omogućile su da se afrički slonovi vide u divljini i upravo to omogućuje značajne izvore prihoda za neke regionalne ekonomije u Africi.

Poljoprivrednicima to nije nikakva utjeha jer oni pak, s druge strane, ne znaju što više učiniti kako bi smanjili štetu od upropastenih usjeva kukuruza, banana, manga itd. prilikom „posjeta“ slonova.

„Oni će napraviti sve kako bi očuvali svoje usjeve i porodice sigurnim. Nažalost, zbog toga je broj upotrebljenih metaka, strelica i trovanja slonova u porastu.“ – napisala je gđa. King na stranici Oxfordskog sveučilišta.

Stoga, ovim projektom znanstvenici nastoje iznaći i uspostaviti primjenjive, te prvenstveno humane metode i rješenje za odvraćanje slonova od farmi, koje ne samo da će držati slonove podalje od usjeva, nego će također povećati i primanja poljoprivrednika putem prodaje pčelinjih proizvoda.

PČELA POBIJEDILA SLONA

Ideja je da se svaki kenijski poljoprivrednik počne baviti pčelarstvom, a budući da se slonovi neizmjerno boje

pčela, više neće uništavati usjeve jer će pobjeći „glavom bez obzira“. Tako da neće biti potrebe za upotrebljom sile i oružja, a slonici će ostati živi, tvrdi Lucy King. Osim toga, pčele će oprasivati usjeve, pa će i poljoprivrednici imati ekstra koristi.

APIS MELLIFERA SCUTELLATA

Poljoprivrednici u Keniji kako bi izbjegli probleme s krdima slonova koji im uništavaju usjeve već neko vrijeđe koriste afričke pčele za obranu svojih polja, tako da pčele tjeraju slonove i po nekoliko kilometara.

Na pitanje što će slonovi onda jesti, znanstvenici odgovaraju da i u ostalim njima prirodnim staništima mogu pronaći dovoljno hrane. Tako tijekom kišnih razdoblja slonovi jedu travu i bilje slično papirusu (*Cyperus papyrus*) i biljku zvanu "mačji rep" (*Typha angustifolia*), a tijekom sušnih razdoblja u savani jedu lišće skupljeno s trnovitim stabala, često akacija i grmlja, dok su močvare, iako jedno od prirodnih staništa, ipak zadnje mjesto kamo će ići po hranu zbog toga što močvarna

JEDENJE UZGOJENIH KULTURA DOVOLJE JE SLONOVE U KONFLIKT S ČOVJEKOM. MNOGIM FARMERIMA U KENIJI SLONOVI RADE ŠTETU I ČAK UZROKUJU GUBITAK ČITAVE LJETINE

vegetacija sadrži malo hranjivih tvari. Doduše, umirući su slonovi često nađeni u ovim područjima zbog toga što je ova vegetacija mekša, a starim slonovima često nedostaju zubi.

Dakle, *rješenje afričkog spora poljoprivrednik-sloneži u uzgoju pčela*, složni su znanstvenici, te smatraju da bi ovakvi slučajevi mogli pokazati korisno i humano odvraćanje slonova od poljoprivrednih posjeda; *propagirati pčelarstvo i pčelinje proizvode; osigurati oprasivanje poljoprivrednih kultura i stvoriti zadovoljnog poljoprivrednika*, uz prvenstveno očuvanje biočistoće, što im je uostalom i konačni cilj.

Ivana Berg - Divald,
dipl. novinar,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

ZANIMLJIVOSTI

Pčelinjim otrovom protiv AIDS-a

Pčelinji otrov i ubodi pčela, prema podacima medicinskog centra iz Kenije, daju zapanjujuće rezultate u liječenju artritisa, usporavaju nuspojave HIV/AIDS-a stimulirajući imunološki sustav i osiguravaju toliko traženo olakšanje za neizdrživu bol. Još od davnih vremena Egipćana naglasak bavljenja pčelarstvom bio je prvenstveno na medu, a budući da se tek od nedavno više govori o pčelinjem otrovu, slobodno možemo zaključiti kako ulazimo u novu eru njegove primjene u terapeutске svrhe.

„Iako ne liječi bolest, napravljen je veliki napredak u liječenju AIDS-a, tako da imamo pacijente sa zdravstvenim poboljšanjem za 80%“- izjavio je Andrew Write iz organizacije koja se bavi primjenom prirodnih lijekova. Studija koju je proveo sa svojim kolegama pokazala je da su oštećenja živaca kod 50 posto HIV pozitivnih pacijenata nakon tretmana pčelinjim otrovom sanirana za 83 posto!

Ovo otkriće se pojavilo u vrijeme kada učestalost zaraženih virusom HIV-a varira diljem Afrike. Primjerice, prije samo dvije godine znanstvenici su zabilježili učestalost od 5,1 posto, dok najnovija statistika pokazuje da se unatoč

svim programima prevencije i kampanji protiv AIDS-a ta poražavajuća brojka danas popela na 7 posto.

Write smatra kako razlog ovih poražavajućih podataka leži u nepristupačnosti odgovarajućim farmaceutskim lijekovima, koji su osim toga dosegnuli i određeni limit, uz enormne troškove njihove konzumacije, koje si, budimo realni, prosječan Afrikanac ne može priuštiti. Upravo zbog toga je ovaj pčelar, sa 15-godišnjim iskustvom u proizvodnji meda, prije dvije godine završio tečaj apipunkture i od tada pomaže HIV pozitivnim pacijentima na jedan „jeftiniji način“.

Osim što je jeftin, svima pristupačan i na ljudski organizam djeluje kao anlagetik zahvaljujući miksu peptida i spojeva bjelančevina, pčelinji otrov se pokazao blagotvornim za kardiovaskularni, dišni i probavni sustav, tvrdi Write.

No, nije sve išlo glatko. Andrew Write je na početku skoro odustao od svoje nove karijere, ali pčele i pozitivni rezultati primjene pčelinje terapije dali su mu snage da nastavi dalje.

Prisjetio se tako pacijenta koji je bio u velikim bolovima kada je došao prvi puta u Centar, a nakon samo nekoliko mjeseci tretmana pčelinjim ubodima, gdje se broj uboda postepeno povećavao do 30 uboda dnevno, odjedanput više nije trpio bolove.

Kada je 1981. kod pet mladih homoseksualaca iz Los Angelesa otkrivena dotad nepoznata bolest nitko nije slutio da će ta bolest postati prava „kuga 20. stoljeća“. U početku je AIDS smatrana bolešću homoseksualaca, pogrdno nazivana i „pederskim rakom“. Trebalo je nekoliko godina da se dokaže suprotno sve dok nisu počela obolijevati djeca i žene. 1983. francuski onkolog Luc Montagnier na francuskom institutu „Pasteur“ izolirao je dotad nepoznat virus i prozvao ga retrovirusom (retrovirusi sadrže RNA umjesto DNA) HIV, a bolest SIDA. Do 1996. godine otprilike 22.6 milijuna ljudi bilo je HIV pozitivno, od toga 21.8 milijuna odraslih i oko 830.000 djece. 2005. godine u podsaharskoj Africi zabilježeno je da više od 26 milijuna ljudi živi s virusom, a 2,3 milijuna smrtnih slučajeva godišnje uzrokovano je bolestima vezanim uz AIDS. Prema procjeni SZO-a u svijetu je oko 33 milijuna ljudi zaraženih HIV-om. U Hrvatskoj je u razdoblju 1986.- 2008.g. registrirano 732 osoba kojima je dijagnosticirana HIV infekcija, od kojih je 289 razvilo AIDS i 156 umrlo.

Sindrom stečene imunodeficijencije (franc. - Syndrome d'ImmunoDéficiency Acquise - SIDA) (eng. - Acquired Immunodeficiency Syndrome – AIDS) je uznapredovali stadij infekcije virusom humane imunodeficijencije (HIV-om), koji napada obrambeni sustav organizma s posljedičnim razvojem specifičnih zaraznih i malignih bolesti. Pojam „imunodeficijencija“ podrazumijeva smanjenu ili neučinkovitu sposobnost imunološkog sustava u bolesnika. Uzročnik **HIV (Human Immunodeficiency Virus)** je retrovirus koji napada specifične stanice obrane organizma, stanice iz grupe leukocita, tj. limfocitske podgrupe - zrele T4-limfocite, koje direktno sudjeluju u imunološkoj reakciji protiv mnogih bolesti i tako čini imunološki sustav čovjeka bespomoćnim da se brani od bolesti, pa čak i onih na koje je inače otporan, a to iskorištavaju kako mikroorganizmi koji redovno žive na i u čovjeku, tako i organizmi koji dolaze izvana. HIV se najčešće prenosi seksualnim činom, miješanjem nekih od tjelesnih izlučevina oboljelog s onima zdravog čovjeka (sjemenska tekućina, krv) ili drugim dijelovima organizma u kojima je koncentracija ovog virusa velika. Može se zaraziti i korištenjem iste igle kao i prethodno zaraženi, zatim transfuzijom, a kroz posteljicu i dojenjem zaražena majka prenosi bolest i na dijete. AIDS se na organizmu ne očituje neposredno kao neke druge bolesti, već pojavom **tzv. oportunističkih bolesti/infekcija** (proljevi, maligna oboljenja, upale) od kojih osoba na kraju umire. Često se za sve HIV oboljele greškom smatra da svi imaju AIDS, no postoje slučajevi da HIV-pozitivne osobe požive i preko deset godina bez ikakvog znaka bolesti. Postoje neki lijekovi i metode liječenja, od kojih je jedna od najpoznatijih kombiniranje lijekova sa proteinima i nukleinskim kiselinama koji smanjuju količinu virusa u krvi, no već jedna propuštena doza može dovesti do imunostirajućeg virusa na lijek. Čak i ta metoda ima velikih minusa poput anemija, a i ne pokazuje se uvijek uspješnom. Iako zasad nema formule koja bi mogla garantirati siguran oporavak, neprestano se radi na novim lijekovima i cjepivima protiv AIDS-a.

Ova terapija, poznata kao apiterapija, djeluje na određene dijelove tijela, poznatije pod pojmom **akut-čake** u akupunkturi.

Pacijent na početku prima ubode u leđa, u području točno iznad bubrega. Nakon nekog vremena, kada se pacijent navikne na ubode, tretiraju se noge i drugi dijelovi tijela, objašnjava Write, naglašavajući važnost poznavanja spomenutih točaka.

Da bi se izolirao pčelinji otrov, napon je inducirana na ploču veličine 30 sa 20 centimetara i sadržava žice koje provode struju. Kada je ploča uključena napon izaziva pčele da napadaju „svoje neprijatelje“ u obliku električne žice.

„Pčele se šokiraju i pokušavaju ubasti žice, a otrov koji proizvode pada na površinu ploče. Druge pčele osjeće miris otrova, što ih čini ljutima i tako proizvode još više otrova.“ – objašnjava Write.

Jedanput kada je pčela ispustila otrov, on se suši, skida se s ploče i dalje primjenjuje u liječenju HIV pozitivnih pacijenata.

Ovaj postupak liječenja nije isključivo bolan jer djelatnici kenijskog Api-centra terapiju pčelinjim ubodima nadopunjaju „nedozrelim medom“ - koji nije zagrijan, sadrži nekoliko enzima i antibakterijskih tvari, uključujući hidrogen-peroksid kojeg su dodale pčele. Nakon nekog vremena sastavnice peroksida stvaraju savršenu supstanstu za tretmane u liječenju rana i poremećaja uzrokovanih bakterijama. Pelud i nektar kojeg skupljaju pčele također imaju veliku medicinsku vrijednost jer kako bi preživje-

le u prirodi biljke su stvorile određena svojstva kojima su otporne na napade mikroba. Pčele zatim, nakon što su skupile nektar iz biljaka, dodaju svoje enzime kako bi sačuvale i unaprjedile njegovu medicinsku kvalitetu.

Med također pospješuje rast stanica i zbog tog svojstva je idealan za rane koje ne pokazuju znakove zacjeljenja.

Osim toga, Write i njegovi kolege skupljaju propolis iz pčelinjih košnica zbog njegove iznimne vrijednosti i koriste ga kao antivirusno sredstvo na HIV pozitivnim pacijentima, te posebnu važnost daju flavonoidima u njemu jer se propolis sastoji od 50 posto flavonoida, 30 posto voska, 10 posto esencijalnih ulja, 5 posto peluda koji sadržava amino kiseline i bjelančevine i 5 posto drugih tvari, uključujući vitamine i šećere.

Sudeći prema navedenom terapeutskom značaju pčelinjeg otrova, možemo se nadati kako će se pošast AIDS-a konačno sanirati. Iako nam pčele neizmjerno pomažu i liječe nas kada nijedan drugi preparat moderne medicine ne djeluje, ipak ne treba zaboraviti najbitnije - **bolje spriječiti nego liječiti!**

Dejan Kreculj, prof.
fizike i pčelar

Francesco De Hruschka – izumitelj vrcaljke

Danas nam je teško zamisliti pčelarenje bez vrcaljke. U katalozima, na izložbama, u prodavnicama opreme ili na internetu mogu se vidjeti ovi korisni, bolje reći neophodni, uređaji u mnogo različitih varijanti, ali uprkos svim modernim tehničkim poboljšanjima i elektronskim dodacima, u osnovi princip je ostao isti. Datira još od rujna 1865. godine kada ga je Frantisek Hruska, predstavio na XXIV. sastanku njemačkih i austrijskih pčelara u Brnu. Za svoj pronađenak, koji se u biti zasnivao na korištenju centrifugalne sile, za izvlačenje meda iz sača dobio je zlatnu medalju. Tužna ironija je da ga je, iako je bio veoma ponosan na uspjeh, na kraju morao prodati kako bi osigurao novac za minimum egzistencije.

Francesco De Hruschka rođen je 12. ožujka 1819. u Moravskoj. Čeh po rođenju, bio je oficir Austrijske vojske i živio u zaseoku Dolo, nedaleko od Venecije koja je tada pripadala Austriji. U slobodno vrijeme je pčelario. Iako hobist, slučaj je htio da uđe u povijest modernog pčelarstva. Razlog vjerojatno leži u tome što je djetinjstvo provodio između Češke i Graza. Često je boravio kod djeda koji je radio kao upravitelj imanja barona Bersckého. Tu je prvi puta došao u dodir s pčelama. Na očev zahtjev opredijelio se za karijeru profesionalnog vojnika: sa 28 godina postao je poručnik u mornarici, 1857. postao je vrhovni zapovjednik posade Legnago u blizini Venecije. Tu započinje karijeru koja će ga ovjekovjećiti - pčelarsku. Razvija pčelinjak i ubrzo stiže do broja od tristo košnica, unajmljuje pčelare za rad na pčelinjaku, izgrađuje pčelarsku radiionicu u kojoj je više nego u svome domu. A kako iza uspješnog čovjeka uvijek stoji sposobna žena, brzo i suprugu inficira strašću za pčelama, tako da postaje njegov dobar pomoćnik i strpljivi suradnik.

Bio je vrlo pažljiv i maštovit; proizvodi iz njegove radionice bili su zapaženi na mnogim izložbama. Da bi promatrao život pčela čak je kupio nekoliko zastakljenih košnica, a dosta aktivno i uspješno bavio se i uzgojem matica. Ono što će ga ovjekovjećiti je da je, pregledavajući košnice, komad nepoklopiljenog sača stavio u košaru i dao svom malom sinu da unese u kuću. Dijete ju je noseći zavitlalo i med je potekao. To

ga je potaknulo na razmišljanje kako bi se mogla napraviti sprava za istresanje meda korištenjem centrifugalne sile. Prvi pokušaj je jako malo sličio na vrcaljku bilo su to tri šipke spojene na gornjem kraju u čijem središtu je bila vertikalna, koja je nosila jednu horizontalnu. Prvobitno je na njenom kraju bila samo jedna ži-

čana košara sa sačem, ali je kasnije dodana još jedna radi ravnoteže. Ispod se nalazila piramidalna posuda u koji se cijedio med.

Ideja je bila ostvarena, ali je konstruktor naredne dvije godine nastavio usavršavanje i dostigao oblik koji se gotovo u potpunosti koristi i danas. Vrcaljku je prikazao na

„Izložbi insekata“ u Parizu 1868. godine, a potom na milanskom „Sajmu pčelarstva“, kada se izumitelj predstavio pod pseudonimom Angelo Lessame, Dolo, Venecia. Zašto se konstruktor nije potpisao pravim imenom ostalo je tajna.

Kupljenom na pariškoj izložbi za samo pet američkih dolara, ovom uređaju je predodređena sudbina da bude dio kolekcije zanimljivih pčelarskih alata gospodina Hamet-a, osnivača i izdavača „*L' apiculteur-a*“. On ga je u svom listu opisao i nazvao „beskorisna igračka za lutkarsko kazalište“. Međutim, sudbinu mu je preokrenuo Dadant koji je shvatio značaj ovog velikog izuma i prenio ga u Ameriku. O tome on kaže: „*Cim smo čuli za otkriće, napravili smo uređaj-vrcaljku ... Ona je na naše zadovoljstvo radila i stvarno smo se uvjerili u velike koristi koje se mogu dobiti, jer se iz nje vraćaju prazna pčelinja sača.*“ Od 1895. godine vrcaljka se našla na tržištu.

Njen konstruktor, major Hruska, to nije doživio. Nakon sloma Bečke burze 1873. godine zapada u ozbiljne financijske teškoće, sustiže ga bolest i od snažnog i energičnog čovjeka postaje letargičan starac. Umro je 11. svibnja 1888. godine u Miru u Veneciji.

„*Koliko je praktično pčelarstvo odskočilo, kada je Derzon izumio košnice sa pokretnim sačem, isto toliko je odskočilo kada je major Hruška izumio spravu za istresanje meda. Ta sprava zove se centrifugalna istresaljka ili samo istresaljka ili centrifuga.*“ piše jedan od pionira racionalnog pčelarenja na ovim prostorima, Ivan Maširević 1896. godine u prilogu pod naslovom „*Istresaljka*“.

Fig. 41. First honey extractor of Hruschka. The infancy of the development of centrifugal force

FRANCESCO DE HRUŠČKA,
Inventor of the Honey Extractor.

Ivana Berg - Divald,
dipl. novinar,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

Sezona pčelarenja ili sezona „džeparenja“?!

Kada je pčelar Darko Kovačević u subotu 24. travnja posjetio svoj pčelinjak u Slunju, neugodno se iznenadio jer njegovih 20 LR košnica jednostavno nije bilo.

PČELE SU BILE PRIPREMLJENE ZA SELIDBU I SMJEŠTENE NA PALETAMA U STACIONIRANOM PČELINJAKU

Šokirani pčelar, koji u svom 11-godišnjem pčelarskom stažu nije ovako nešto doživio, odmah je obavijestio policiju, koja je u 13 h napravila očevid te je utvrđeno da se radi o kaznenom djelu krađe. Osim toga, ispostavilo se da su košnice ukradene u noći s petka na subotu, između ponoći i 6 ujutro.

„Po načinu kako je cijela „operacija“ izvedena, smatram da je krađu obavio profesionalni pčelar!“ – ogorčeno tvrdi predsjednik udruge „Pčelari Slunja, Rakovice i Cetingrada“ Darko Kovačević i pretpostavlja da su košnice prevezene većim kombijem ili manjim kamionom.

No, to nije sve. Nedugo zatim saznajemo da se još jedna svirepa krađa košnica dogodila nekoliko dana ranije, 19. travnja u selu Opršenac (između Nove Gradiške i Požege) gdje član udruge „Nektar-Nova Gradiška“ Čedo Vojvodić ima stacionirani pčelinjak.

Na teren su odmah izašli krim-inspektorji koji su napravili očevid i ustvrdili da je materijalna šteta velika, tj. da iznosi oko 20 tisuća kuna, te da je pčelaru Vojvodiću tog "lopovskog" poslijepodneva od ukupno 60 ukradeno 15 LR košnica (nastavljača).

Čedo Vojnović također je šokiran ovim radnjama i komentira da iako poznaje nekoliko pčelara koji su na sličan način oštećeni, osobno u svom 30-godišnjem pčelarskom stažu nije ovako nešto podmuklo doživio.

Iako po samom načinu izvedbe, kao i kolega Darko Kovačević sumnja na "pčelara-džepara", apelira na kradljivca da mu vrati njegove košnice, jer možda je to samo netko tko je izgubio zajednice tijekom zime, smatra Vojvodić, te moli sve pčelare da ako nešto znaju ili imaju ikakve informacije neka mu javе na broj telefona: 035/323-118.

„Zamolio bih da se poštenje vrati među pčelare!“ – poručuje ovaj profesionalni pčelar, s kojim se naravno slaže i drugi opljačkani kolega.

A dok se poštenje ne vrati, MUP RH savjetuje pčelarima da sukladno mogućnostima povremeno obilaze svoje pčelinjake, pogotovo ako nisu blizu njihovog mesta stanovanja, a o otuđenju košnica sa pčelama odmah neka obavijeste policiju. Dakle, da bi donekle izbjegli „džepanje“ pčelarima izgleda ne preostaje ništa drugo već da svoju „tvornicu meda“ i vrijedne medarice „drže na oku“, dok im je jedina utjeha, ukoliko nepoznatog kradljivca slučajno ne izbodu pčeles, što je svakako zasluzio, da će lopov biti procesuiran kada mu policija, koja za njim intenzivno traga, uspije i ući u trag.

OPĆENITO, KRAĐA KOŠNICA NIJE NOVA STVAR

Izgleda da blago u današnje vrijeme leži u stočarstvu, a ne u bankama, pa su lopovi i britanskoj kraljevskoj obitelji prošle godine prvo otudili stoku s kraljična imanja *Sandringham*, a zatim i košnice sa stotine tisuća pčela. Nestalo je 11 košnica s pola milijuna pčela, većinom namijenjenih imanju Balmoralu gdje se proizvodi med za luksuznu marku *Duchy Originals princa Charlesa*.

Britanci tvrde da su bolesti i smanjenje broja pčela doveli do porasta vrijednosti košnica i strmoglava poskupljenja meda, pa su i lopovi počeli izvoditi tako drske pljačke. Prema procjenama, samo u Velikoj Britaniji ukradene košnice vrijede desetke tisuća funti.

ZAŠTO SU TOLIKO UČESTALE KRAĐE?

„Često smo na meti pljačkaša jer ne pazimo svoje košnice“ – objasnio je pokradeni škotski pčelar Murray McGregor.

Broj pčelinjih zajednica diljem Britanije i ostatka svijeta također se smanjio zbog nametnika i lošeg vremena zadnja dva ljeta. Tako je u 2008. uginulo više od 25 posto pčelinjih zajednica, pa su vlasti morale pokrenuti istragu. Cijena npr. cvjetnog meda u godinu i pol dana narasla je za 60 posto, a cijene temeljne pčelinje zajednice skočile su za oko 35 posto, kaže McGregor. Dok zadnji izvještaj pokazuje da je u Velikoj Britaniji i ove zime od 250.000 izgubljena jedna trećina (33,33 posto) zajednica.

Ivana Berg - Divald,
dipl. novinar,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

Čista petica zagrebačkim pčelarima!

Pročelnik Gradskog ureda za poljoprivredu i šumarstvo Emil Tuk uručio je 07. svibnja zahvalnice zagrebačkim *pčelarima-spidermanima* i ovom prilikom im se u ime Ureda zahvalio na njihovoj nesebičnoj pomoći, uz divljenje na više od 170 obavljenih intervencija tijekom prošle godine.

„Vi pčelari možete služiti kao primjer drugima i da se barem u drugim sektorima ugledaju na Vas!“ – ovim riječima je pročelnik Tuk otvorio svečanost dodjele pčelarskih priznanja i naglasio da su ovakvi događaji izuzetno važni kako bi se i javnost informirala o ovom hvalevrijednom projektu, gdje pčelari dobrovoljno već četiri godine pomažu svojim sugrađanima.

Kako se u nekoliko godina u Zagrebu pojavilo znatno više rojeva nego što je to bilo u prethodnom vremenu, skupina pčelara iz pčelarskih udruženja *Lipa*, *Pčelinjak* i *Propolis* prije četiri godine je osnovala *Pčelarsko dežurstvo* s razlogom uklanjanja rojeva pčela, legla stršljena i osa s područja grada Zagreba, čiji su dobrovoljci osposobljeni za lov vlastitih rojeva, a ujedno standardiziranjem postupka i opreme efikasno uklanjuju rojeve koji žive ili su zalutali u gradsku sredinu.

Pčelari tako u suradnji s drugim službama (112, policija, vatrogasci, komunalne službe, deratizacija i sl.) uklanjuju pčele i stršljene iz grada, a građani imaju servis na kojeg se mogu osloniti u slučaju kada im pčele i stršljeni predstavljaju opasnost po zdravlje.

Damir Rogulja UP „Pčelinjak“, Vladimir Jarni PD „Lipa“, Josip Križ PD „Lipa“, Nikola Rustan PD „Lipa“, Josip Derniković UP „Pčelinjak“, Andelko Pukutić PD „Lipa“, Antun Levačić UP „Pčelinjak“, Pavle Grubišić Čabo PU „Propolis“, Ivan Mlikota UP „Pčelinjak“, Tomo Kos UP „Pčelinjak“ bili su dežurni pčelari u 2009. godini, a za svoj iznimno rad dobili su priznanje *Gradskog ureda za poljoprivredu i šumarstvo*.

Ovom prilikom uručena je i posebna nagrada (fotografat koji je poklonio Damir Rogulja) Vladimиру Jarniju koji se hrabro popeo čak i na 9. kat nebodera kako bi skinuo roj pčela.

PČELA PURGERICA

„*Pojavila se velika vrijednost za nas pčelare*“ – započeo je svoje izlaganje glavni organizator Pčelarskog dežurstva Damir Rogulja i prisutnima pojASNIO kako su zagrebački pčelari kroz četiri godine intenzivnih intervencija zaključili da se radi o našoj autohtonoj pčeli *Apis Mellifera Carnica* koja se aklimatizirala u Zagrebu, koja tu godinama živi potpuno slobodno i bez ikakvog čovjekovog uplitanja.

Ispostavilo se da rojevi koje su skupljali sa javora u Draškovićevoj ulici, lipa nadomak Trga bana Jelčića, s fasada u Teslinoj, Preradovićevoj i Gundulićevoj ulici, iz dvorišta u Palmotićevoj, Babunićevoj, Nodilovoj i drugdje, i zbrinjavali u strogom centru grada, morali su izaći iz prethodnog doma koji se nalazio u krugu od 20 do 100 metara od mjesta gdje se formiralo rojevno klupko.

Time je u cijelosti isključena mogućnost da je tolika količina rojeva, a radi se o njih stotinjak, dolatalo iz prigradskih naselja i tamošnjih pčelinjaka. Stoga su to nesumnjivo gradske pčele koje tu žive godinama i koje su se u potpunosti prilagodile na život u gradskom okruženju. Također, gradska pčela poštovanja je pčelareve intervencije koja vrlo često uznemiri pčelinju zajednicu. Izostanku ova dva vrlo snažna uzročnika stresa pčela je došla u mogućnost da se prilagodi varoi i opstane u urbanoj sredini, te da se nesmetano razvija, smatra Rogulja.

Na što se nadovezao Josip Križ koji objašnjava da pčela bez intervencije čovjeka može preživjeti maksimalno 3-4 godine uz komentat:

„Projekt Pčelarsko dežurstvo grada Zagreba je hvale vrijedno! Ali, potrebna

EMIL TUK, FOTO: I. BERG-DIVALD

je i nužna suradnja između udruga jer samo tako možemo raditi!

Ipak, iako postoje određene nesuglasice, pročelnik Gradskog ureda za poljoprivredu i šumarstvo *Emil Tuk* pohvalio je sve zagrebačke pčelare jer smatra da je inicijativa pčelarskog dežurstva od iznimnog

značaja, a da je timski rad na zavidnoj razini: „*Tamo gdje ima više od dvoje, troje ljudi uvijek može doći do nesuglasica i različitih mišljenja, ali u konačnici - bitan je rezultat. Stoga, dajem našim dežurnim spidermanima čistu peticu!*“

Na kraju su svi pčelari dobili kuverte sa rasporedom dežurstava, Pravilnikom i izvještajem s intervencija. Budući da je svaki pčelar izrazio želju za dežurstvom

u određenom dijelu grada, a ujedno se i Nikola Ruštan dotaknuo te tematike, dogovoreno je da će se pčelari rasporediti po mjestu stanovanja.

Osim toga, u dogovoru sa Gradskim uredom za poljoprivredu i šumarstvo i *službom 112* pčelari na intervenciji u strogom centru grada koristit će posebne pločice koje će isticati na polici vjetrobranskog stakla. Kako ne bi bilo nejasnoća pčelar će, kada ga služba 112 uputi na intervenciju, javiti službi 112 broj i tip svog automobila i istaknuti pločicu. Dogovoreno je da će Gradski ured za poljoprivredu o ovom „protokolu“ izvijestiti *Komunalno redarstvo* i službu *Zagrebparking* kako naši kolege ne bi više imali problema s ovim službama prigodom izlazaka na mjesta na kojima je zabranjen promet motornim vozilima ili je zabranjeno parkiranje, piše Damir Rogulja na www.pcelnjak.hr

Odgovor tvrtke Dalmed d.o.o. na tekst objavljen u "Hrvatskoj pčeli" broj 5. pod naslovom "Gdje je završio kineski med"

Poštovani,

vezano za članak objavljen u Hrvatskoj pčeli od svibnja 2010 pod naslovom "Gdje je završio kineski med?", u kojem se insinuiraju prekršajne radnje Dalmeda d.o.o. Split, temeljem prava na odgovor dajemo slijedeću izjavu:

Poduzeće Dalmed d.o.o. je kupilo 40 tona meda iz Kine. Taj med je bio povrgnut najrigoroznijim kontrolama kakvoće, kako od strane nezavisne europske inspekcijske kuće tako i od strane hrvatskih nadležnih institucija. Takvim kontrolama sigurno nije podvrgnut niti jedan drugi med koji se nalazi na hrvatskom tržištu. Razlog kupovini u Kini je manjak meda na hrvatskom tržištu tijekom zime 2009/2010 te s druge strane izuzetno dobra kvaliteta meda koji smo uvezli.

Od dana preuzimanja Dalmeda d.o.o. Split do danas ukupno smo utrošili oko 85 tona meda u proizvodnji. Od toga je oko 30 tona kineski med. Upotrebljen je za gastro pakiranja, koja čine veliki dio naše proizvodnje. Na policama hrvatskih trgovina ne nalazi se pogrešno deklarirani med proizveden u Dalmedu Split. Ponavljamo, kineski med koji smo uvezli je izuzetno kvalitetan, što dokazuju izvješća o kontroli kakvoće, te nabavu ovog meda smatramo izuzetno uspješnom.

Međutim, ton objavljenog članka u kojem se Dalmed d.o.o. stigmatizira kao varalica, krivac za nešto itd, a bez i jednog argumenta, više priliči žutoj štampi i pogodovanju nečijim interesima nego pisanku u jednoj stručnoj publikaciji.

U istom članku je objavljeno da je tijekom prošle godine po nalogu Državnog Inspektorata "pisanim rješenjem zabranjen promet 262.532 proizvoda u vrijednosti od 1.450.461,00 kn" NITI JEDAN OD TIH PROIZVODA NIJE PROIZVEDEN U DALMEDU d.o.o. Split. Ako već pišete o varanju kupaca onda je ovaj podatak pravi znak za uzbunu, a da ne govorimo o trgovini na crno i bez ikakve provjere kvalitete.

Dakle, politika Dalmeda d.o.o. Split je nabava ISPRAVNOG MEDA NAJBOLJE KAKVOĆE, bez obzira na porijeklo. Kakvoća i ispravnost proizvoda su najvažniji dio naše poslovne politike.

Što se tiče hrvatskog meda, nastavljamo, kao i do sada, sa otkupom. U ovoj sezoni kanimo otkupiti najmanje 200 tona cvjetnog meda, meda od bagrema, amorfne, kestena, kadulje i dalmatinskog cvjetnog meda, te nudimo mogućnost plaćanja prilikom preuzimanja.

S poštovanjem

Lada i Davor Karninčić
članovi uprave

prof. Matija Bučar,
pčelar iz Petrinje

Sjetvena grahorka, esparzeta (*Onobrychis viciaefolia Scop*)

Urod grahorke *Onobrychis* ubraja se i sjetvena grahorka koja je u pčelarstvu poznata kao esparzeta. Od 13 svojti u hrvatskoj flori, tri su strogo zaštićene.

Esparzeta je višegodišnja trajnica visoka 30-60 cm. Stabljične su većinom mnogobrojne, poluspravne ili uspravne. Imala vrlo razvijen vretenasti korijen koji prodira duboko u tlo. Listovi su neparno perasti i bez vatica, a same lisice su linearne duguljaste, obično gole, odnosno samo u ranoj fazi dlakave. Cvjet je grozd sa ružičasto crvenim cvjetićima. Vjenčić je sastavljen od zastavice, krila i ladiće. Mahunice su karakteristične zbog mrežasto-rebraste površine i sitnih bodlji.

Kao samonikla, ona se nalazi na suhim, brežuljkastim i siromašnim livadama. Proširena je u nizinskom i brdskom pojusu. Traži suha i ocjedita tla, ali nalazimo je i na vlažnim i vapnenastim tlima. Iznimno guste populacije razviju se obrastanjem livada koje su nastale iz

oranica u mediteranskom i submediteranskom kršu. Na mršavim livadama ostaje niska, a na plodnim i gnojenim naraste bujna. Veoma dobro podnosi suše i jake zime. Kao sve mahunarke-grahorke obogaćuje tlo dušikom. Kao odlična krmna biljka masovno se koristiti već u XVI. stoljeću. Dugotrajna je na prirodnim livadama, a višegodišnja (4-7 godina) na oranicama. U intenzivnoj poljoprivredi istisnula ju je lucerna.

Jako hranjive, grahorke su u prošlosti slovile kao važna hrana za teške radne konje (naziv roda, prema grč. *onos* = magarac i *brycho* = pasti, brstiti) i odlična paša za pčele. Cvate od svibnja do rujna. Cvatnja traje 20-40 dana. Drugi put cvate mjesec dana nakon kosidbe. Daje obilno nektara i mnogo manje cvjetnog praha. Nektar esparzete sadrži do 40% šećera. Jake zajednice mogu dnevno sakupiti do 4 kg meda. Med je ugodnog mirisa i okusa, proziran, svjetlo žute boje i sporo kristalizira.

RECENZIJA: Pčele i njihovi čuvari

U novoj knjizi "The Quest for the Perfect Hive: A History of Innovation in Bee Culture", u slobodnom prijevodu: "U potrazi za savršenom košnicom. Povijesni pregled izuma u pčelarstvu", dr. Gene Kritsky, poznati entomolog i profesor biologije na Fakultetu Mount St. Joseph iz Ohio-a, ispituje evoluciju pčelarstva od preistorije do današnjeg vremena.

Knjiga se može kupiti po cijeni od \$ 24.95 u izdanju *Oxford University Press-a*, koja u nešto više od 200 stranica, prema recenziji *The Philadelphia Inquirer-a*, pruža jezgroviti ali široki uvid o razvoju košnica kroz stoljeća.

Ova ilustrirana povijest košnica, čovjeka i meda će tako svakom profesionalnom, kao i potencijalnom pčelaru, čak i vrtlaru biti korisna, smatra autor i komentira da će već slijedeće sezone "mrtvo drvo" u njegovom dvorištu za njega, pčelara u trećoj životnoj dobi, umjesto drveta za ogrjev poslužiti kao *deblokošnica*.

Najrevolucionarnije otkriće pčelarstva je tzv. *pčelinji prostor (razmak između saća)* - prostor između okvira koje se pojавilo u Philadelphiji 1851. Dok su u *Kristalnoj izložbenoj palači* u Londonu istaknuti najnoviji izumi pčelarstva tog vremena, od strane njihovih izumitelja, svećenik Lorenzo Langstroth iznio je jednostavno zapažanje: on je praveći mesta između okvira od 3/8 inča (9 mm) zaključio da se pčelama na taj način dozvoljava slobodno pomicanje po košnici, a da pritom ne zahvate medno sače na vrhu i podnicu košnice ili da se nađu između okvira.

Razumijevanje pčelinjeg prostora je promijenilo pčelarenje jer su pčele korištenjem ove revolucionarne metode bile zdravije zbog ventilacije, a i samo skupljanje meda je postalo jednostavnije, za razliku od nekih prijašnjih metoda koje su uništavale pčele i košnice.

Povratak u prošlost za bolju budućnost

Prve poznate košnice oponašale su šupljine debla sa kakvima se još u prapovijest susretao čovjek tražeći pčele, a da bi pčelar uopće došao do meda prvo bi morao ugušiti pčele. Što je, priznat ćete, bilo izrazito nehumano, ali i nespretno budući da su prvočne košnice na Srednjem Istoku i Africi ručno rađene od lokalnih materijala: suhe ilovače, blata i slame, koji su nabacani na hrpu kao drvo za ogrjev.

Drugi dani meda Dubrovačko-neretvanske županije

Od 09. do 11. 04. 2010. g. održani su 2. dani meda Dubrovačko-neretvanske županije u Dubrovniku na Babinom kuku, u hotelu Valamar Lacroma Resort zajedno sa 7. *mediteranskim sajmom zdrave prehrane i ljekovitog bilja*. Prije svega, zahvalio bih se Županu Nikoli Dobroslaviću koji je sa svojim suradnicima potaknuo da se i ove godine održe Dani meda u našoj županiji, a nadamo se da će ova manifestacija postati

Egipćani se pak danas smatraju najstarijim pčelarskim inovatorima, a već su u ono doba bili „ispred svoga vremena“ jer su toliko cijenili med i koristili ga u medicinske i prehrabne svrhe, kao i pčelinji vosak, da je država kontrolirala pčelarsku proizvodnju.

Kako se pčelarstvo širilo Evropom putem tzv. *balvan-košnica*, košare u različitim oblicima i *kutije-košnice* su se dalje razvijale kako bi se prilagodile hladnijoj klimi, a pojmom osmerokutne *kutije-košnice*, ukrašene košnice sa staklenim stjenkama za promatranje (današnji apisarij) i „ideje su tekle poput meda“.

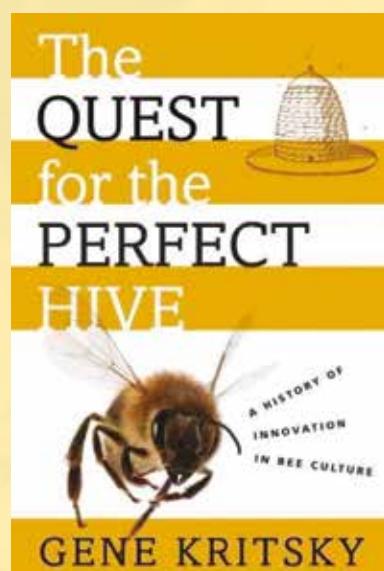
Upotreba pčelinjih proizvoda se povećala, pčele se moglo odvojiti od meda koji se je time lakše vadio, pa se s tim i pčelarstvo raširilo.

Med je bio i sastavni dio kraljevskog života u Engleskoj, tako da su kraljevi dozvolili plaćanje poreza na pčelinje proizvode, a krađu pčela su smatrali i vrednovali kao ozbiljan prijestup, primjerice kao krađu zlata ili konja.

Ovom knjigom Kristky pčelarima ukazuje na važnost i nužnost povratka u prošlost, kako bi možda započeli i stvorili novi način razmišljanja u dizajniranju košnica, jer se metoda pokušaja i pogrešaka treba vratiti zbog otkrivanja nečeg novog, smatra Kristky, a sve opet u svrhu rješavanja aktualnog problema CCD-a.

"Pčelari stvarno moraju početi razmišljati „izvan okvira“ kako bi osigurali budućnost pčelama i sačuvali njihovu neophodnu ulogu u našem ekosustavu" - poruka je autora koji je do sada objavio pet knjiga, preko 100 znanstvenih radova na temu evolucije kukaca, povijesti pčelarstva, egiptologije i Charlesa Darwina, a ujedno je i glavni urednik stručnog kvartalnog časopisa „American Entomologist“.

Ivana Berg-Divald

i tradicija i održavati se svake godine. Veliko hvala dječatnicima županije Ivici Proviću i Mariju Odaku uz čije nesebično nastojanje, a nadasve organizaciju, sve je proteklo u najboljem redu. Kako je ove godine mjesto održavanja Grad Dubrovnik tako je naša udruga Pčelarsko društvo "Dubrovačko primorje" Majkovi, koja teritorijalno pokriva i Dubrovnik bila i suorganizator manifestacije, a svojom nazočnošću manifestaciju su uveličale i ove udruge iz naše županije: udruga "Nada" iz Konavala, udruga "Rusmarin" iz Župe Dubrovačke, udruga "Vrijesak" s Pelješca, udruga "Mandarina" iz

Opuzena i udruga "Planika" iz Ploča, ali i pčelarske udruge iz susjedne Bosne i Hercegovine, kojima se i ovim putem zahvaljujem.

U okviru 2. *dana meda* održano je drugo senzoričko ocjenjivanje meda s područja Dubrovačko-neretvanske županije. Na natjecanje je pristiglo 69 uzoraka, od kojih tri iz susjedne Splitsko-dalmatinske županije. Od dostavljenih uzoraka bilo je: 37 uzoraka cvjetnog meda, 17 uzoraka meda od vriješa, 8 uzoraka medljikovca, 3 uzorka meda od mandarine, 2 uzorka meda od kadulje i 2 uzorka livadnog meda. Najbolje ocjene u raznim kategorijama dobili su slijedeći pčelari: Mato Miloslavić za cvjetni med, Nikola Đuračić za medljikovac, Tadija Glavinić za med od mandarine, Zvonko Barišić za livadni med, Rado Buconić za med od vriješa i Niko Ševelj za med od kadulje, koji je ujedno i šampion natjecanja.

Moramo se pohvaliti da je ove godine šampion natjecanja gospodin Niko Ševelj, član naše pčelarske udruge, te mu i ovim putem upućujemo sve čestitke. Za vrijeme trajanja 2. *dana meda* imali smo razna predavanja i to: "Bolesti pčela: rizici i izazovi" predavač g. Zlatko Tomljanović, dr. vet. med., "Pčelarstvo u 21. stoljeću" predavač prof. dr. sc. Nikola Kezić s Agronomskog fakulteta iz Zagreba, "Mogućnosti korištenja sredstava zadružnih poduzetnika iz IPA fondova" predavač Helena Kangjera – stručni suradnik u županijskoj razvojnoj agenciji Dunea d.o.o. i "Organizirana proizvodnja matične mlijeci" - predavač Ferid Velagić iz Tuzle, BiH.

Zahvaljujemo se svim predavačima, s nadom da ćemo nova saznanja o bolestima i dobroj pčelarskoj praksi sve više primjenjivati u našem radu s pčelama.

Ovim putem upućujem kritike pčelarskoj udruzi „Kadulja“ iz Metkovića koja je iz neobjašnjenih razloga bojkotirala 2. *dane meda* naše županije, a na dogоворима koji su bili organizirani u pripremi manifestacije ničim nisu dali do znanja da neće biti na manifestaciji. Još moram napomenuti da su sve udruge, a tako i naša,

bile prisutne dva dana na 1. *danim meda* koji su prošle godine organizirani u Metkoviću.

Nadalje, upućujem kritike Hrvatskom pčelarskom savezu i predsjedniku gospodinu Martinu Kranjcu koji je na Skupštini obećao da će doći u Dubrovnik, a to nije učinio. Ako nije sam mogao doći mogao je poslati nekoga iz HPS da umjesto njega dođe i bude nazočan na 2. *danim meda Dubrovačko-neretvanske županije*. Predsjednik ima dva potpredsjednika i ne možemo se oteti dojmu da upravi Saveza nije stalo do nas pčelara na jugu Hrvatske, ili su podržali bojkot udruge „Kadulja“ iz Metkovića jer je predsjednik na 1. *danim meda u Metkoviću* bio nazočan.

Ovakvo ponašanje kolega pčelara i uprave Saveza nisu zasjenili ugodno raspoloženje koje je bilo prisutno kod svih posjetitelja 2. *dana meda i 7. mediteranskog sajma zdrave prehrane i ljekovitog bilja*.

Osim toga, na manifestaciji su bili i razni proizvođači opreme za pčelarstvo i proizvođači proizvoda od pčela, te im se ovim putem zahvaljujem na sudjelovanju.

Ivan Lopina, predsjednik
PD "Dubrovačko primorje" Majkovi

Susret pčelara Madžarske i Međimurja

Udruga pčelara međimurske županije „Agacija“ organizirala je edukativni susret između pčelara iz Madžarske i Međimurja (ukupno oko 160 pčelara). Susret je održan 18. 04. 2010. u Domašincu. Gosti pčelari iz Madžarske (njih 75) članovi su pčelarske udruge iz Nagykanizse, koja pokriva južni dio županije Zala i broji 252 člana sa preko 22.000 košnica. Nakon okupljanja pčelara i dočeka gostiju, predsjednik „Agacije“, Branko Lipić zaželio je dobrodošlicu i pozdravio sve goste (dožupana, pčelare iz Madžarske, iz PD Varaždin i pčelare Međimurja) i iznio program skupa. Zatim je dožupan međimurske županije Andželko Horvat svečano otvorio skup, a Laszlo Lipodi (predsjednik udruge iz Madžarske) predstavio svoju udrugu i uručio darove domaćinima te pozvao dogodine na uzvratni posjet.

U sklopu skupa organiziran je posjet na uzorne pčelinjake, vlasnika Antuna Lisjaka i Antuna Hruške te njihovih obitelji, koji se nalaze u blizini granice s Mad-

žarskom, a oni su posjetitelje lijepo ugostili. Nakon posjeta pčelinjacima održano je *predavanje prof. dr. sc. Nikola Kezića na temu „Rojenje“* uz prevođenje Kővágó Károlya na madžarski jezik. Pčelari iz Madžarske su prilikom povratka još posjetili i treći pčelinjak vlasnika Zlatka Štefoka.

Željko Trupković

4. susret pčelara na kestenovoj paši u Dvoru

Obavještavamo pčelarke i pčelare širom Hrvatske da i ove godine održavamo susrete pčelara u Dvoru. Nadamo se da ćete se kao i proteklih godina odazvati ovom susretu i povesti ili obavijestiti sve one koji nisu bili da dođu s vama jer iako svake godine ovaj susret posjeti stotinjak pčelara iz čitave Hrvatske, cilj nam je da nas se ove godine okupi još više, a to, drage pčelarke i pčelari, ovisi o vama.

Svoj dolazak je i ove godine najavio predsjednika HPS-a Martin kranjec, predstavnici Sisačko-moslavačke županije i neki otkupljuvači meda.

Susret će se održati u vrijeme kestenove paše, ovisno o cvatnji, oko 20. 6. 2010. u pčelarskom domu u Banskom Vrpolju, s početkom u 12 sati.

O točnom datumu održavanja možete se informirati kod organizatora ili njihovih suradnika.

Za ove susrete pripremit će se lovački paprikaš i pečenje s ražnja uz razno piće.

Kotizacija po osobi je 100 kuna, što možete uplatiti preko kontakt osoba kod kojih ćete najaviti i svoj dolazak.

Organizatori: Dragoljub Arbutina – 044/878-077, 091/9399-121
Željko Cvetković – 044/877-082, 099/6706-143

Suorganizatori: Zdenko Jakubek (Novska) – 044/601-547, 091/5098-239
Boro Ostojić (Novigrad Podravski) – 098/1820-321

Organizator PU „Kesten“ Dvor

Značenje ocjenjivanja meda i medenih pića za pčelara

Raznolikost biljnog svijeta u različitim geografskim, topografskim i regionalnim područjima stvara izuzetno bogatstvo meda. To bogatstvo meda održavamo također s pomoću ocjenjivanja meda pri čemu pčelare potičemo na proizvodnju sortnog meda, i to što tipičnijih, čistih vrsta meda radi očuvanja prvostrukne kakvoće meda koju stvara pčela. Brojni istraživači naglašavaju značenje sortnog meda koji na tržištu postiže veću cijenu. Pojedini pčelari pak svoju ponudu šire i na medena pića od (sortnog) meda te time dodatno obogaćuju svoj prodajni assortiman. Pčelar se može uvjeriti u kvalitetu svog rada sudjelovanjem u ocjenjivanju meda i medenih pića čiji je cilj praćenje kakvoće, sigurnosti te sortne čistoće pojedinačnih vrsta meda i medenih pića.

ZAŠTO JE OCJENJIVANJE TOLIKO VAŽNO ZA PČELARA?

S marketinškog stajališta, ocijenjeni med i medeno piće privlačniji su za kupca zato što mu pružaju dodatnu (vizualnu) potvrdu kakvoće meda. Ocjenjivanje donosi medu ili medenom piću tzv. dodanu vrijednost koja danas postaje sve važniji prodajni čimbenik u smislu razlikovanja sudionika na tržištu, dok dobivene ocjene poboljšavaju tržišnu prepoznatljivost pčelara. Današnji kupci meda i ostalih pčelinjih proizvoda, kao i proizvoda na osnovi pčelinjih proizvoda, uz općepoznatu kakvoću očekuju i dodatne oznake koje potvrđuju da je riječ o doista vrhunskoj kakvoći proizvoda. To im možete ponuditi ako prijavite svoj med ili medeno piće za ocjenjivanje i tako steknete međunarodnu ocjenu kakvoće. Dobre ocjene unaprijedit će prodaju vašeg meda ili medenog pića i omogućiti podizanje cijene, osobito

Važni rokovi međunarodnog ocjenjivanja medenih pića Apimedica & Apiquality 2010:

- rok za pretprijavu do 15. 8. 2010.
- prikupljanje uzoraka do 28. 9. 2010.
- senzorno ocjenjivanje održat će se 29. – 30. 9. 2010.
- svečana dodjela priznanja održat će se 30. 9. 2010. u Mariboru.

Važni rokovi međunarodnog ocjenjivanja meda Apimedica & Apiquality 2010. za pčelare iz inozemstva:

- rok za pretprijavu do 15. 8. 2010.
- prikupljanje uzoraka do 28. 9. 2010.
- senzorno ocjenjivanje održat će se 29. – 30. 9. 2010.
- svečana dodjela priznanja održat će se 1. 10. 2010. u Semiču.

Ostale uvjete pronaći ćete na internet stranici <http://www.apimedica.org/>.

na međunarodnoj razini. Tako možete uz minimalne troškove puno toga učiniti na području vlastite promocije koja je ključ uspješne prodaje.

MEĐUNARODNO OCJENJIVANJE MEDA I MEDENIH PIĆA U SKLOPU FORUMA APIMEDICA & APIQUALITY 2010. U SLOVENIJI

Ocjenjivanje meda i medenih pića odvijat će se u skladu sa sustavom ocjenjivanja i pravilima koja smo razvili u Sloveniji. Očekujemo da će domaći i strani proizvođači dostaviti velik broj uzoraka na ocjenjivanje. Budući da se ovako prestižna ocjenjivanja vjerojatno još neko vrijeme neće održati u bližem okruženju, uvjereni smo da će ih pčelari dobro iskoristiti. Med i medena pića ocjenjivat će iškusna ekipa međunarodnih ocjenjivača s akademskim zvanjima čime je osigurana visoka stručna sposobljenost ocjenjivača.

Nadajmo se da će priroda pčelama prirediti bogatu gozbu kako bismo mogli provesti što više dobrog sortnog meda i medenih pića prvorazrednog okusa i kako bi nam ocjenjivanja na međunarodnoj razini donijela najbolje ocjene te time prepoznatljivost, bolju cijenu i potvrdu kakvoće vlastitog meda i medenih pića u svjetskim okvirima.

Pčelarski savez Slovenije

OGLASI

OTKUPLJUJEMO PROPOLIS

HEDERA d.o.o.

Put Vrbovnika bb,
21311 Stobreč

Tel./Fax: 385 (0)21 32 54 10

Otkupljujemo sve vrste meda,
med u saču, propolis, plud.

Plaćanje odmah po vrlo
kvalitetnim cijenama.

Kralj Bar-Vil d.o.o.

Ljudevita Gaja 8, 10290 Zaprešić,
Hrvatska

Tel./fax: +385 1 33 53 895
Gsm. + 385 98 31 25 13

APIS
PETRINJA

PROIZVODNJA OPREME ZA PČELARSTVO

Proizvodimo:
košnice LR, AŽ i Farar;
nukleuse; matične rešetke;
razmake; spojke za
nastavljače

Pogon Čazma
Gornji Draganec 117
Tel./fax 043/776-062

ZRELI MATIČNJACI I SELEKCIJONIRANE MATICE! Do 15. 9. Stjepan Kebet.
GSM. 098/706-545

Prodajem SATNE OSNOVE LR formata. Izrađene postupkom toplog lijevanja. Cijena 50,00kn/kg, Rijeka, Aron Štefanić.
Tel. 051/331-043 – zvati navečer
GSM. 091/9211883

Prodajem povoljno električnu vrcaljku za 4 okvira, profesionalnu klamericu za okvire, kompresor za ispuhavanje pčela (25 litara), LR košnice, nastavke, polunastavke, podnice, hranilice, sakupljače peluda, matične rešetke, plastične bačve za med i ostalu opremu. Sv. I. Zelina.
TEL. 01/4824-213, 2069-411; GSM. 099/6981-014

Prodajem furgon FAP za smještaj 72 LR košnice.
GSM. 098/358-536

Prodajem pčele u LR košnicama i ostali pribor za pčelarstvo. Poreč.
GSM. 095/9087-433

Prodajem TAM 130 t11, registriran i atestiran za prijevoz pčela sa 72 AŽ košnice 12+12, te TAM 125 t12 sa 66 AŽ košnicama 12+12, isto registriran i atestiran.
GSM. 098/9353-163

Prodajem 37 AŽ košnica, skoro nove, vrlo povoljno.
GSM. 091/5508-543

Kupujem povoljno AŽ grom košnice s pčelama.
Tel. 048/711-749

Prodajem TAM 130 t 11, 1991. godište, registriran do 3/2011, ručni kran za paletno pčelarenje, cijena 3.000 eura. Zagreb.
098/517-773

Prodajem 20 LR i AŽ hranilica, inox ručnu vrcaljku za AŽ i LR okvire, te kupujem 20 AŽ 7-okvirnih nukleusa. GSM. 098/696-644

Prodajem kontejner sa 66 AŽ-grom 11-okvirnih košnica, staro 3. god. Ludbreg. GSM. 098/569-545

Prodajem električnu 6 okvirnu LR vrcaljku i otklapač sača, prizvođač CMS Njemačka. Dalmacija. GSM. 091/2023-512

Prodajem 300 komada farar okvira u rinfuzi, cijena 2 kn/kom. Bjelovar. Tel. 043/235-550

Prodajem otklapač sača i nove LR nastavke. Tel. 051/781-262

Stanica za uzgoj i oplodnju matica "CARNICA" registrirana u HPA prima narudžbe za matice. Garantiramo kvalitetu. Uzgajivač Marko Križ. GSM. 098/9858-454

Prodajem pčele na 5 do 10 LR okvira – matice mlade. Tel. 042/828-012

Prodajem pčele na LR okvirima i u LR košnicama. Tel. 042/810-802

OTKUPLJUJEMO MED

Proljetni: 15,00 kn, Livada: 16,00 kn, Amorfa: 17,00 kn, Lipa/kesten: 18,00 kn, Bagrem: 19,00 kn

Melbi

VM2 Zagreb, Rudeška 14
Tel.: 01/3886-994
GSM: 099/3886-994
www.vm2.hr

Beumelis

Članovi Hrvatskog pčelarskog saveza plaćaju članarinu preko pčelarskih udruga u iznosu od 225,00 kuna, u što je uključeno i dobivanje časopisa. Pretplata za neučlanjene iznosi 270,00 kuna, a za inozemstvo 39,00 EUR. Cijena pojedinog broja za Hrvatsku iznosi 30,00 kuna. Časopis izlazi u 11 brojeva, u nakladi od 4.200 primjeraka. Pretplata se tijekom godine ne može otazati, a prima je Hrvatski pčelarski savez na broj ziro-računa 2484008-1100687902. Tiskara je "Grafika Markulin".

Upute za pripremu komercijalnih oglasa

Komercijalni oglasi moraju biti grafički pripremljeni i u pdf formatu dostavljeni najkasnije do 10. u mjesecu.

Cijena oglasa:

1/1	(16x24 cm)	4.200,00 kn
1/2	(16x12 cm)	2.500,00 kn
1/3	(16x7,5 cm)	1.800,00 kn
1/4	(16x6 cm, 8x12 cm)	1.300,00 kn
1/8	(5x8 cm)	650,00 kn

Popust na komercijalne oglase: 4x oglas -10%; 5-8x oglas -20%; 9-12x oglas -30%

Za sadržaj oglasa odgovaraju oglašivači.

Upute za pripremu malih oglasa građana

Mali oglasi moraju biti dostavljeni najkasnije do 10. u mjesecu za objavu u sljedećem broju časopisa. Svaki član HPS-a i pretplatnik na časopis ima pravo iskoristiti jedan besplatni mali oglas godišnje. Svi slijedeći mali oglasi naplaćuju se 4,00 kune po riječi, a oglas mora sadržavati najmanje 10 riječi.

Upute za pripremu tekstova za objavu u časopisu Hrvatska pčela

Rukopisi i fotografije za objavu u časopisu primaju se najkasnije do 10. u mjesecu, te se nakon objave ne vraćaju. Autorski honorari plaćaju se po jednoj kartici, koja sadržava 1.450 znakova, u iznosu od 75,00 kuna/kartici. Za sadržaj tekstova odgovaraju sami autori. Ostali mediji koji preuzimaju tekstove, obavezno moraju navesti izvor informacija.

BRANITELJSKA PČELARSKA ZADRUGA

DALMACIJAMED

KLIS

OTKUPLJUJEMO VOSAK, VRŠIMO PRERADU VOSKA
I PRODAJU SATNIH OSNOVA

OTKUPLJUJEMO MED

PO PRISTUPAČNIM CIJENAMA NUDIMO KOŠNICE
I OSTALU PČELARSKU OPREMU I PRIBOR

TEL.: 021/240-973
091/507-9330
091/894-8293

E-mail: dalmacijamed@net.hr

DALMED

Jedini hrvatski certificirani
proizvođač lijekova vam
preporuča:

Varolik - 35,40 kn

Varodal - 72,00 kn

Nozecid - 31,00 kn

*Maloprodajne cijene s PDV-om

Trošak isporuke uključen je u cijenu.

Svu robu možete preuzeti u našim
distributivnim centrima u Rijeci i Zagrebu.

Vršimo otkup svih vrsta meda!

Narudžbe primamo na:

Split, tel: 021 326 882, fax: 021 325 650

Dalmed d.o.o., Put Terminala bb, 21311 Stobreč, www.dalmed.hr

OTKUPLJUJEMO MED I PROPOLIS

- dugoročna suradnja (po želji nudimo pismeni sporazum)**
- dogovor otkupa svih proizvedenih količina**
- preuzimanje periodično po pašama ili ukupne količne nakon sezone**
- plaćanje odmah po tržišnim cijenama ili prema dogovoru**

Kontakt podaci:
Ivan i Antun Fanuko
Telefon: 01 6215 057/056
E-mail: info@medo-flor.hr

 MEDO-FLOR d.o.o.
10253 Donji Dragonožec, Vodovodna I odvojak 7

Otkupljujemo sve vrste **meda**.

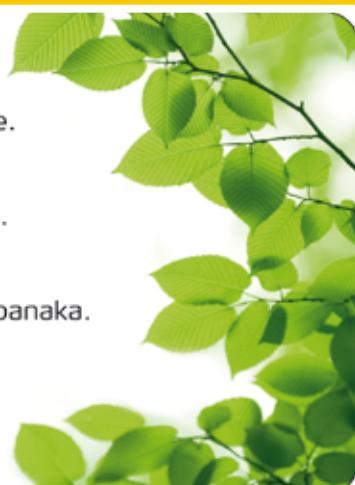
Otkupljujemo **propolis** za potrebe vlastite prerade.

Ugovaramo proizvodnju meda **u saču**.

Tražimo **kooperante** za duže vremensko razdoblje.

Sklapamo višegodišnje **ugovore**.

Posredujemo za pčelarske **kredite** kod poslovnih banaka.

Apipharma d.o.o., Zagreb, Medarska 69
tel 01/63 99 000, faks 01/37 91 620, GSM 091/33 44 444
e-mail: apipharma@apipharma.hr

Maloprodaja:
Zagreb, Trnjanska 33, tel.: 01/ 61 50 730
Split, Mosećka 52, tel.: 021/ 502 635
Rijeka, Veslarska 8, tel.: 051/ 213 635
Čepin, Kralja Zvonimira 73, tel.: 031/ 382 560

PIP d.o.o.
Bijenik 158, Zagreb
tel.: 01/ 37 38 492
pip@pip.hr
www.pip.hr

PIP-BH d.o.o.
Velika Kladuša, BiH
tel.: +387 37 773 678
Predstavništvo Sarajevo
tel.: +387 33 636 211

Hrvatska kvaliteta
Croatian Quality
E A O 2 7

BURZA MEDA - OTKUP I PRODAJA

NAZOVI, KONTAKTIRAJ - SAZNAJ SAMO SVOJU CIJENU

USKORO! PČELARSKA BURZA: SVE ZA PČELARSTVO - SVE OD PČELA

Krov LR
1010010220

HRVATSKA KVALITETA
41,99kn

Makroprodaja cijena s PDV-om

Hranilica LR ok.
1010010190

19,99kn

Makroprodaja cijena s PDV-om

Poklopac LR lesnit
1010010210

HRVATSKA KVALITETA
12,99kn

Makroprodaja cijena s PDV-om

Šilo polužno
1013040030

119,99kn

Makroprodaja cijena s PDV-om

Strugač mat. reš.
INOX 1013041040

49,99kn

Makroprodaja cijena s PDV-om

Košnica AŽ 10
1010011350

549,99kn

Makroprodaja cijena s PDV-om

Akcija traje do 30.06.2010. ili do isteka zaliha.

ROBU ŠALJEMO I POUZEĆEM!

SVE ZA PČELARSTVO * SVE OD PČELA